Година I — 12 априла — ЦЕТИЊЕ — 25 априла 1942. — Бр. 14

Излази суботом
УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА Његошева Бр. 27 — ХОТЕЛ „ИМПЕРИЈАЛ“ — ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА БРОЈ 64
ПОЈЕДИНИ БРОЈ Lit. 1·—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

Наша ријеч

Ратовали смо колико иједан народ, губили битке, а више их добивали. Доказ је за то наша вјековна слобода — јуначка слобода и ратни трофеји, којих ниједан народ, пропорционално, нема више. Гинули смо за част и слободу. Зато смо давали све: наше животе, имања, дјецу и фамилију. Гинули смо за себе, за своју слободу исто као и за слободу цијеле наше нације, некад раскомадане као данас и већим дијелом поробљене. Били смо кроз вјекове заточници не само Словенског југа и Балкана, него заточници чак Словенства и бедем хришћанства и западне цивилизације против Османлија. Зато нам се историја и публицистика наша и страна одужила и одуживала.

Није мање, мислимо, Црна Гора добила свој назив по њеним црним брдима или по Црнојевићима, него по том, што је она била црна по непријатеља наше слободе. Дакле, страдали смо и сувише много од кобног Видовдана до данас...

Али никад наше небо није злослутније ћутало него овог пута; никад наша земља није са више рана — болније стијењала; никад кандило на нашем олтару није жалосније плакало и никад гусле наше нијесу овако муком умукнуле...

Пали смо били и сувише дубоко. Никад толико. Пали морално и духовно и својим достојанством, клизећи низ стрмен у бесконачну бездан.

Али Бог, геније нашег племена, проговорио је кроз уста оних, кроз чија је уста вјековима говорио, кроз уста наших сељака и радника, и сав народ као један човјек дигао се и ослобађа нашу земљу једне тешке море, једног зла каквог ове наше јуначке горе не запамтише.

Бојали смо се свега. И најгорега. Али у дванаестоме часу не опорекосмо нашу славну прошлост и наше традиције, сем малих изузетака и то онамо и од оних, којима Црна Гора и наша нација увелико дугује своју витешку прошлост. Али зар потомство њихово *одриче се будућности?! Нека их.* Народ ће их дисквалификовати као што је некад њихове претке овјековјечио. Јер, права без дужности нема.

И са отсутношћу њиховом из ове тешке борбе наше је јато силно, јер је повезано међусобном слогом, повезано љубављу и јединством духа. То наше јато лети с камена на камен, с брда на брдо, носећи двоструко поробљеном народу слободу, мир и утјеху.

Зато, црногорске мајке, ширите руке у знак загрљаја националних чета, оних које вам бришу сузе; невјесте, машите јаглуцима нашим четама јер вам сачуваше плод утробе ваше; дјевојке поберите цвијеће свих наших гора и поља и окитите их; а ви дјецо, дајте им сав ваш осмјех, јер животе дају, да би ви живјели.

Н.

УСПЈЕСИ ОСОВИНСКИХ СНАГА

Источни фронт

На свим предјелима источног фронта стално су одбивени, са извјесним губитцима, сви непријатељски напади.

У централном предјелу замела се јача борба у којој су Њемци уништили 33. бољшевичку армију. Непријатељ је том приликом изгубио 170 топова, 169 митраљеза, 10 борних кола, 6000 заробљеника и 8000 погинулих.

Њемачки војници су наставили са чишћењем терена на сектору гдје је *била напола разбијена* 33. совјетска армија. Међу лешевима је нађено тијело једног ђенерала, о којему се сазнало, из код њега нађених докумената и из изјава заробљеника, да је он био Врховни командант 33. армије.

Током једне друге офанзивне акције коју су Њемци успјешно повели на сјеверном сектору фронта, разорено је или заробљено 11 топова и већа количина другог ратног материјала. Та борба трајала је неколико дана. Јаке ваздухопловне формације успјешно су судјеловале у свим сукобима, бомбардујући *непријатељске везе у позади*ни, слагалишта, влакове, и друга превозна и помоћна сретства.

У Карелији, Њемачке и Финске трупе задале су непријатељу такођер тешких губитака током окршаја у овим посљедњим данима.

Дуж цијелог источног фронта њемачка авијација упорно бомбардује и линије и позадину, а нарочито жељезничке пруге и ратна постројења уопште. И у овој недјељи Совјети су изгубили што у ваздушним борбама што на земљи неколико десетина авиона.

На Црном Мору њемачки борбени авиони потопили су један брод од 7000 тона.

Ла Манш

Над каналом Ла Манш и на обалама Британског острва дошло је више пута кроз ову посљедњу недјељу, до ваздушних борби, у којима је непријатељ изгубио преко 30 авиона. Њемачка авијација бомбардовала је жестоко у ноћи луку Сутамптон, наневши велику штету. Пожари и експлозије проширили су и допунили разорну акцију овог бомбардовања. Иста енглеска штампа признала је да је ово један од најжешћих напада које је њемачко ваздухопловство до сада извело на британске луке. Том приликом оборено је 17 британских апарата, међу којима извјестан број четворомоторних бомбардера.

Енглеско ваздухопловство бацило је неколико бомби на станбене квартове Хамбурга. Цивилно становништво претрпјело је неколико губитака, али противавионска одбрана и ноћни ловци оборили су 7 британских бомбардера.

Сељаци, не надајте се у другога! Долази вам зима много тежа од прошле. Минулу зиму дочекали сте пуних хамбара жита и с пуним шталама стоке. Како ћете дочекати идућу? Партизани су вам опљачкали вола и краву, и кову и овцу. Све непокретно су вам уништили. Домове попалили. Због тога, сељаци, знајте да страшна зима долази. Спремајте се унапријед!

Атлантик

Близу источне обале Сјеверне Америке потопљен је један шведски моторни брод од 5.100 тона, који је пловио у служби Сједињених Америчких Држава. Посада која је бројила 26 чланова дјелимично је спашена.

Њемачке подводне јединице постигле су нове значајне успјехе на разним морским секторима. Дуж источне обале Сјеверне Америке и Караипског мора потопиле су 18 непријатељских бродова од укупно 121.000 тона. Једна подморница је својим артиљеријским оружјем бомбардовала складишта горива на Кирасоу, те их запалила. У Баренском мору потопљени су, уз сарадњу авиације, 2 непријатељска брода од укупно 20.000 тона. Један од тих бродова превозио је петролеј.

Осим тога теже су оштећена три непријатељска трговачка брода, који су у саставу једног британског конвоја пловили пут америчких лука. И ратни бродови што су тај конвој штитили погођени су са неколико хитаца.

Средоземно Море

Непријатељ је покушао посљедњих дана да препадне посаду једног мањег острва јужно од Крита, али му је намјера потпуно сломљена. Том пригодом потопљена је једна непријатељска подморница.

У источном дијелу Средоземног Мора њемачке подморнице потопиле су један брод-цистерну од 4.000 тона, шест транспортних бродова и један извиђачки брод, који су сви пловили у саставу једног енглеског конвоја што је превозио храну.

У другој акцији једна њемачка подморница торпедовала је још један непријатељски брод, а једна друга подморница напала је својом артиљеријом електричну централу Јафе и тешко је оштетила.

Киренаика

На том фронту посљедње седмице развила се само обична дјелатност обостране артиљерије и патролних одреда. Јаке пјешчане олује ометале *су сваку акцију*.

Њемачки и италијански авиони оборили су ипак неколико непријатељских апарата, а дуж обале једна њемачка подморница потопила је 3 транспортна британска брода пуна хране.

Напредовање у Бирми

Напредовање у Бирми наставља се према унапријед одређеним плановима. Борбе су се жестоко водиле на 3 фронта: код Салуина, Ситанга и Ирадвадија. Оне се развијају у корист Јапанаца, који прогоне непријатељске трупе, које су присиљене да се повлаче под јаким притиском. Ове вијести повећавају нерасположење у чунгкиншким круговима, који не вјерују да би Енглези могли да поправе ситуацију.

Потопљена Деголистичка подморница

У вези са потапањем деголистичке подморнице „Сиркуф“ опажа се да се ту радило о највећој подморници крстарици на свијету, већој од америчког типа „Нарвал“. Имала је 10 отвора за бацање торпеда, које је мо*гла окретати на све стране. То је њу* чинило ванредно опасном. Али велики монструм је имао једну погрешку у конструкцији: требало јој је сувише времена за роњење.

РАТНА СИТУАЦИЈА

На Источном фронту локални напади совјетских трупа и противу напади Њемаца и током посљедње седмице трајали су готово сваког дана. Примјећује се, да руски напади ни по броју трупа ни по жестини немају више офанзивни карактер, сем само узнемиривање непријатеља и насилно извиђање.

На Либијском фронту дејство артиљерије, авијације и извидничких одреда.

Посљедњи јапански званични извјештаји су врло кратки и опрезни. Али нама то дозвољава претпоставку да ћемо кроз који дан имати детаљни извјештај из кога ћемо сазнати важност стратегиску, политичку и економску побједоносног напредовања јапанског.

Више са неутралне стране сазнајемо, да Енглези, из стратегиских разлога, напуштају бирмански фронт, запаливши све петролејске изворе, чија је годишња производња износила милион и сто хиљада тона.

Енглези сами признају, да су Јапанци заузели острво Кебу, али се тјеше *тиме што кажу да је острво све у* пламену.

Освајање острва Панаја наставља се. Важност овог острва је у томе, што на њему постоје пет аеродрома, са којих су американски авиони узлијетали ради бомбардовања Манила.

Први пут од почетка рата између Америке и Јапана, американски авиони покушали су бомбардовати 18 ов. мј. Токио и Јокохаму. Аларм је трајао у овим двјема варошима седам сати. Бачене су бомбе у предграђа ових двеју вароши, као и на варош Коби, али *без значајних штета.*

У Француској се десила промјена која ће имати ускоро велику реперкусију на ратну ситуацију. 18 овог мјесеца Пјер Лавал образовао је владу у Вишију. Политика Лавалова је пријатељство са Осовинским Силама. Петен је остао и даље шеф државе, али је Лавал узео у своје руке и спољну и унутрашњу политику Француске, што значи, да је Лавал господар судбине Француске. Дојучерашњи претсједник владе и министар спољних и унутрашњих послова, адмирал Дарлан *постао је врховни командант* сувоземне, поморске и ваздухопловне француске војске. По свему овоме види се, да ове промјене нијесу случајне или из патриотског нагађања, него су промјене настале услед ситуације на ратиштима, на којима и Француска хоће да узме активнијег учешћа. Истина, француски добровољци учествују на Источном фронту, али званична Петенова Француска остала је била неутрална до овог момента. Међутим се сада вјерује, и то много задаје бриге Енглеској и Америци, да ће Лавалова *Француска ступити у искрену сарадњу* са Осовинским Силама на програму европског споразума, а то ипак није мала ствар за исход рата у Европи и цијелом свијету.

Н.

Сељаци, засијте сваку стопу земље, јер од вашега труда зависи опстанак села и града!

Срушени непријатељски авиони

Од 21 марта до 10 априла је совјетско ваздухопловство изгубило 872 апарата; од њих је 631 оборен у ваз*душним сукобима*, 95 је срушила противавионска одбрана, а остатак је уништен на земљи. У истом размаку времена разорено је на Источном фронту 88 њемачких авиона.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Племенита фигура Генерала Блажа Ђукановића

Црногорски Национални покрет у својој основи је контрареволуционарног карактера. Настао је као логична посљедица звјерстава што су партизани починили широм земље маскирајући, у искону, своје злочиначке нагоне лажним национализмом.

Доцније, партизани су показали своје право лице, своје злочиначке нагоне, и у многобројним жалосним подухватима открили да их није руководио никакав народни идеал. Настала је злочиначка утрка за разбојством и пљачком, садистичка потјера за оним што је још здраво и поштеђено остало. Бојали су се да их покољења не осуде, пошто више нијесу могли да се поврате на своје стопе и да оперу крваве љаге бесмислено и лудо народу нанешене. Било је и тренутака покајања, као сунце кад моментално успије да пробије облаке. И видећи да их ништа више спасити није могло наставили су, потенцирајући дјелатност, у свом прирођеном злочиначком правцу, у нади да ће уништити све оне елементе што би сутра могли да жигошу њихова дјела и да их потомцима прикажу као најобичније зликовце, без националног убјеђења, оријентације или циља.

Против тих грешака устала је испрва неколицина млађих националиста. Њих је потакла искрена суђут и згражање према неописивим и тешким жртвама и патњама јаднога народа, који није никако то хтио, и ако је можда у почетку превише повјеровао својим лажним апостолима, што су га бесрамно заваравали крупним измишљотинама, које није био у стању да контролише, а по својој интелектуалној способности није умио да оцијени, испита, просуди и забаци.

То дјело започели су национални елементи, којима се између осталих у земљи ставио на челу човјек јаке воље, челичне одлучности, упорног настојања и здраве неоспориве војничке и грађанске спреме. Његов углед, његову љубав према земљи и народу, његово искуство, ставио је госп. генерал Блажо Ђукановић у служби свога покрета, не тражећи за узврат ни оно што му је више пута понуђено. Једна сама нада, кад буде потпуно остварена, наплатиће морално његово дјело, његово пожртвовање, његово грозничаво настојање да се поврати земљи ред и мир, два главна и неопходна услова за сваки даљи конструктивни развитак и просперитет.

Он је војсковођа без оружаних јединица, без храбрих одреда што по црногорском кршу јуходе већ испремлаћене партизане, који бјеже од немила до недрага да спасе своје главе, загријаче затрованим фанатизмом црвених агената, што су их бесавјесно стрмоглавице гурнули у овај издајнички и вандалистички експериментат, којег је и сама Москва категорички осудила и од себе са гнушањем одбила.

На овом кршевитом црногорском терену сукобиле су се двије идеје или боље два нагона: хумани и звјерски. Баш на овом терену, који потребује више но иједан други вјечног мира, савршене сарадње и пријатељства са сваким, па и са мравима на земљи и са птицама у зраку, да би могао што више обрадити, продуцирати, уштеђети и створити, а што мање конзумирати. То је стара повијесна потреба Црне Горе, коју г. генерал Ђукановић савршено и исправно схваћа, без обзира дали се коси са овом или оном идеологијом. Идеологије су луксуз сред оваквог сиромаштва. Оне могу постојати у извјесним околностима, а никако у овој земљи која нема ни елементарне услове за сопствени живот. Сви народи у историји стварали су се да створе најприје економску подлогу на којој су касније саградили свој политички систем живота. Кад човјек зависи о туђем круху нема ни потребите слободе ни довољно енергије да своје назоре испољи и заговара, а још мање да их присилно намеће ономе који му је руку пружио и који је већ унапријед уважио и оправдао недостатке као исправнима, те обећао, у колико буде могуће, допуну и евентуалну елиминацију.

Спас народа води г. генерала Блажа Ђукановића, спас народа води националисте, као што је спас народа водио погинуле борце у разним окршајима.

Ако још кога има што у сјени оклијева нека га успомена на умрле јунаке освијести, осоколи, потакне. Они су погинули да вам, Црногорци, земља не погори, а ви сте дужни да се великодушним жртвама свестрано одужите!

Ђ. Бићађи

САОПШТЕЊЕ ГУВЕРНЕРСТВА

Његова Екселенција господин Гувернер, да би дао конкретну форму својој искреној симпатији према свима онима који се боре против комунизма у циљу да земљи поврате мир, ред и цивилни поредак — одредио је слиједеће:

а) Сваком борцу националних одреда, ако буде рањен у борби, биће додијељена од стране Његове Екселенције господина Гувернера Црне Горе помоћ од 1.000 до 3.000 лира, према тежини ране.

б) Породицама погинулих, исте власти доставиће одмах помоћ од 3.000 лира.

Власти проучавају такођер регулацију пензије, која ће бити примијењена у горенаведеним случајевима у размјеру према могућностима рада појединих рањеника.

Деманти

Као и увијек „добро обавијештене“ особе прошириле су у Цетињу глас да ће сва лица која се буду предала италијанским трупама бити стријељана.

Ови гласови доказују само глупост оних који их шире.

Италијанске власти су увијек поступале по принципима закона и правде.

Овим се обавјештавају сва лица, која се буду предала, да ће њихов положај бити наравно испитан. Док вођама и правим кривцима покоља и страхота неће бити опроштено, али ће се и према њима поступати само по правди, и то у размјери са њиховом кривицом и почињеним злочинима.

Апел пољопривредницима

Гуверкерство Црне Горе упутило је апел пољопривредницима Црне Горе да у интересу пољопривредника, њихових породица и читавог народа, треба да засију сваку парцелу плодног земљишта.

У ту сврху пољопривредници ће имати сваку могућу помоћ од стране Гуверкерства.

Пажња оглашивачима

Скреће се пажња оглашивачима да убудуће за оглашавање у листу треба унапријед послати новац за дотични оглас, према тарифи:

1) за цио ступац лира: 300·—
2) за пола ступца лира: 150·—
3) за четврт ступца лира: 100·—
4) за мање од четврт ступца лира: 50.—

Новац слати на адресу Уредништву „Гласа Црногорца“ — Цетиње, Његошева бр. 17 „Хотел Империјал“, са ознаком за који оглас.

Уредништво

Радовче у Пиперима

Није само Колашин био крвава гробница тешког разбојничког терора. Није само тешко напаћени и измрцварени колашински живаљ имао *„Пасје гробље“* напуњено најплеменитијим душама поштеног народа; нијесу само Колашинци завијени у црно и опљачкани до голе коже; не, браћо, иста судбина је задесила и сваку другу варош, свако село и сваки засеок које је било под крвавом комунистичко-разбојничком управом.

Свако од нас чуо је за Радовче у Пиперима; многи од вас га је и лично видио, а велики број је у њему најцрње дане провео да би најзад у злогласној јами на Радовчу и свој живот оставио. Само у неколико ријечи описаћу вам како изгледа ова злогласна јама на Радовчу: дубока је 85 метара, отвор је широк 7 метара, а у дубини се шири у виду једне боце, тако да је при дну широка око 25 до 30 метара. Наслага бачених љешева је толика да је у велико испунила дно ове тужне мртвачнице. Жртве су махом убијене маљем у главу, пошто су претходно добро измучене, вадећи им очи, ломећи руке и ноге, ломећи вилице, нарочито онима који су имали златне зубе и свлачећи са њих све до голе коже. Многи од ових несрећника били су још живи и у потпуно свјесном стању када су падали на велику гомилу мртваца у јами, па су се одатле повлачили у појединe углове ове велике гробнице, и ту доцније умирали од глади, болова и смрада који се је развијао при распадању љешева. Сви ови нађени су мртви у седећем ставу са обореном главом на рукама или кољенима или су се пак од болова у згрченом стању са највећим мукама растајали са животом. Ова страшна бездан, која је прогутала више стотина живота наших људи и жена, примила је и велики број несрећних италијанских војника који су били заробљеници ове разбојничке банде, који су као робови масовно убијени и бачени у ову несрећну, злогласну и крваву јаму.

Српски народ у Црној Гори, у чијој славној историји имамо безброј примјера да су се Црногорци са својим робовима Турцима братимили, јер се сматрало недостојно и за једног човјека и јунака срамно убијати роба, дотле ови данашњи изроди, плаћеници и измећари своје робове и свој потлачени народ убијају, живе у јаме бацају, пошто претходно са њих скину одијело, обућу и све што је од вриједности било.

Све ово што се прича, пише и фотографира, блиједа је слика праве истине и правога стања и нечувеног страдања несрећних жртава комунистичког терора. Зар човјек може замислити веће крвожедство и гнусније разбојништво од овога које су починили чланови ове пљачкашке банде. Браћо, замислите убијање људи маљем у главу, и још у потпуно свјесном стању бацити их у јаму, да би послије, како сам напријед изнио, од глади и на најтежим мукама на дну јаме, међу стотинама мртваца, од којих је велики број био већ у стању потпуног распадања, испуштали ови несрећници своју тешко напаћену душу.

Да би своје зликовачке и садистичке страсти још боље задовољили, и да би њихова звјерства била још бједнија, нијесу се задовољили само убијањем људи из нашег народа и убијањем италијанских војника, већ су почели да убијају и све своје жене и дјевојке — другарице које су биле у другом стању.

Нарочито све оне које су биле непосредно пред порођајем.

Замислите на какав су мизеран и низак ступањ довели женски сталеж. Водили су их са собом док су имали потребе за физичким животињским задовољењем својих страсти и кад је једна од њих дошла у стању да постане оно што је идеал сваке жене — мајка — то постаје њена највећа кривица и највећа политичка неисправност да смјеста бива убијена маљем у главу и бачена у јаму.

Поштени народ увидио је чему ово све води. Нашло се је људи који су овај народ знали повести правим путем, путем спаса. Док су једни активно устали са пушком у руци за спас народа, за спас онога што се још спасити може, други су ову прву групу помагали и подржавали у свему; дотле су трећи остали не само неактивни, него чак и у ставу неодобравања цијелог овога акта. За сваког паметног човјека је јасно ко су ти? То су људи који вјечно нијесу знали „коме ће се привољети царству“ или пак јака позадина комунистичко-разбојничка која је вршила пропаганду по градовима и скупљала прилоге да би они пљачкаши могли вршити своје гнусне терое. То су мрачни другови и другарице оних разбојника и пљачкаша који су отишли у шуму, којима је недостојало храбрости да и они пођу са њима, па су остали ту по градовима и примили на себе улогу да пропагирају само лаж, трујући и заводећи, нарочито још недораслу омладину која још не умије зрело и паметно расуђивати својом главом. Ово у толико прије и лакше што међу тим лажним пропагаторима, а на њихову велику жалост и срамоту, има и таквих проданих и плаћених душа који би својим положајем или звањем и лажним ауторитетом, који су заузимали или га нажалост и сада заузимају, требали бити слушани и поштовани, па су све ово искористили у циљу лакшег и успјешног извршења плаћених задатака Моша Пијаде и његове банде. Нека не мисли та кукавна и продана банда, која је пролила крв свога народа, да ће можда остати кукавички сакривена и некажњена. Не! На све ће доћи ред. Рачуни се морају полагати, па ће та Мошина банда ускоро положити рачун пред судом заштите невине крви слободе и части. Са њима заједно видјећемо на оптуженичкој клупи и оне који су материјално и новчано помагали Мошину банду, а које ми данас знамо, јер нам је Моша оставио као доказ своју архиву бјежећи из Црне Горе. Нека нико не мисли да ће из позадине моћи да шушка и бушка и да ће у стању у коме се сада налази моћи остати до краја. Почело је чишћење, јер се чистити мора, па макар до краја у том чишћењу нашло смрт двије трећине нашега живља. Не заборавите да је боље да остане сто хиљада поштеног живља него пет стотина башибозлука. Постављена је само једна парола: **уништити комунистичко-разбојничке банде и омогућити народу, ко претекне, да у миру сачека крај рата и ништа друго.** Нажалост, примјећује се да има још појединаца који не могу оставити свој стари занат — политику — занат који нас је и довео до оваквог жалосног стања. **Нека не забораве политичари да је сада проговорио народ и војници и да политици нема овдје мјеста. Политичари ће прије доживјети да пуцају лобање улицама, него што ће се дозволити да макар ко на просутој данашњој народној крви зида своје политичке амбиције.**

Народе, пробуди се и погледај истини у очи, погледај у шта си запао! Освијести се. Ипак, није доцкан, јер сви заједно и сложно моћићемо бар нешто спасити и извући из овог страшног вртлога у коме се налазимо.

Посјете достојанственика миланском сајму

Хрватски министар трговине, и разни претставници власти и достојанственици посјетили су хрватски павиљон на Миланском Међународном Сајму Узорака. Дугу посјету Сајму учинили су такође и јерусалимски Велики Муфтија и ирачки министар претсједник.

У спомен Константина Маринија
Одликовање предано мајци јуначког официра

(Тренто) — Жртва алпинског поручника Константина Маринија, добила је високо признање именовањем трентинске Федерације Борбених Фашија именом тог мученика и јунака.

Федерални секретар је у присуству провинцијских властију свечано предао мајци јуначког официра почасно одликовање Удружења породица погинулих за револуцију.

Сељаци, гдје нема никакве теглеће стоке обраћајте се италијанским војним властима. Замолите их да вам даду мазге или коње да уорете. Они знају да ви нијесте криви за зло које је снашло наш напаћени народ. И учиниће вам.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

ЦРНОГОРСКИ НАЦИОНАЛНИ ПОКРЕТ

Успјеси на све стране

Катунска нахија

Одред бригадира Крста Поповића заузео је и ослободио од комуниста Чево, Трешњево, Бату, Броћанац, Убле. Са својим лијевим крилом наступа према Грахову, а десно његово крило ослободило је Барјамовицу, Марковину, Велестово, Томиће, и Микулиће и дошло у везу са одредом командира Вукала Рајковића код Орашана и Штитара и одредом пуковника Баја Станишића код Загарача. Њему су се придружили поред осталих, Загарчани, Комани, Орашани и многи други.

Посљедња три дана одреду г. Поповића предало се тридесет и два партизана, међу којима два политичка комесара и један командант комунистичког батаљона.

Ријечка нахија

Према свима извјештајима са комунистима потпуно је ликвидирано.

Плод Националног фронта

Одред госп. Вукала Рајковића, који оперише на терену противу зликоваца и лопужа имао је обилан лов. У једној пећини близу њиховог села, које је до сада од ове банде било мало— рећи робље, пронашли су пријемну и отпремну радио станицу, помоћу које је чувени вођа ове банде Крсто Мудреша, у друштву са Петром и Божом Т. Борозанима, давао лажне и прљаве извјештаје својим сељацима, који су им служили за даље заваравање и лажно пропагирање, да би ове и даље држали у заблуди.

Овој зликовачкој банди изгледа дошао је крај и она се своди још на неколико лица међу, којима се налази неки комесар Баро Чопи са супругом Кићом Борозан (младенци), који наравно немају довољно смјелости због почињених крвавих недјела, да приступе као и остали дојучерашњи другови.

Одред пуковника Баја Станишића

У околини Нишкића прикупља националне чете и спрема одлучан напад за ликвидацију комуниста.

Капетан Ђуришић

Запосио је Крњу Јелу и Боан и продужио пут десним крилом за Горанско а лијевим крилом за Шавник.

Према нашим извјештајима, до сада су постигли свој циљ.

У срезу Барском

20 IV — Глухи До и Сотонићи, села у Црмници која су до јуче држали партизани комунисти, предала су се и приступила националистима. Из Дупила је избјегло 13 људи и пришли националистима у Вир Пазару.

Вође партизана комуниста из ових села избјегли су у друга мјеста. Они партизани комунисти који нијесу учинили које злочино дјело свакодневно се предају по групицама и појединачно националистичким четама. Тако се је јуче предао националистичкој чети у Сутоморе Анто М. Мацар, партизан комуниста из Шушања, а други се предао нац. чети у Петровац. Оба ова партизана комуниста припадали су комунистичкој групи вође Љуба И. Поповића из Мишића. Даље, у Црмници је убијен Никић Јован из Лимљана, бивши претсједник општине црмничке, и један од истакнутих партизана комуниста у Црмници.

Сељаци општине барске, Добре Воде и спичанске, ових дана пришли су сви националистима и већ је отпочето формирање јединица.

Сељаци, разорите поједине дјелове ливада по планинама и посадите кромпир! Као што знате, он увелико може да надокнади оскудицу у хљебу.

НАШИ ХЕРОЈИ

Под врховном командом пуковника Баја Станишића и непосредним вођством његових храбрих официра, — у више већих и мањих борби против комунистичких крволока, — пали су на пољу части, за спас народа, за спас свију нас, сљедећи наши покојници:

I списак

Вујовић С. Мило, Љуботињ; Макочевић Т. Митар, Пипери; Јовановић М. Бранко, Вир; Пејовић Б. Михаило, Враније; Мијановић В. Ђуро, Никшић; Пејовић Б. Велиша, Љешанска нахија; Цигановић Р. Перо, Брскут; Дедић Р. Рајко, Брскут; Секуловић Н. Пуко, Брскут; Миљевић Т. Секула, Вражегрмци; Цевердановић М. Груица, Никшић; Прелевић М. Јагош, Подгорица; Симовић М. Петар, Црнци; Илић К. Петко, Клопот; Божовић Т. Бошко, Кучи; Ђуричковић С. Мирко, Загарач; Павићевић П. Саво, Кучи.

теже и лакше рањених

I списак

Кековић П. Марко, лакше, Загарач; Гардашевић М. Душан, лакше, Спуж; Брајовић М. Ђуро, лакше, Гостиље; Калуђеровић П. Павле, теже, Загреда; Раичевић П. Милорад, теже, Рошце; Попадић Р. Милорад, теже, Велика; Поповић М. Богдан, лакше, Загреда; Мартиновић Ј. Василије, лакше, Велимље; Стојановић М. Шпиро, лакше, Ботун; Кољеншић Г. Крсто, лакше, Сретња; Тодоровић Б. Божо, лакше, Гор. Загарач; Дедић М. Љубо, лакше, Брскут; Кековић Ђ. Константин, лакше, Загарач; Прелевић М. Радоња, теже, Подгорица; Пешић Р. Крсто, лакше, Загарач; Вуковић К. Милутин, лакше, Комани; Вујовић Л. Ристо, лакше, Зета; Рогановић П. Мирко, теже, Никшић; Булатовић Н. Драгиша, теже, Ровца; Лашић М. Миличко, теже, Лијева Ријека; Вуковић М. Периша, лакше, Пипери; Петричевић С. Лука, лакше, Горичани; Лазаревић Р. Богдан, теже, Баре Краљске; Добричанин Т. Новак, теже, Јабука; Беговић И. Ђоко, лакше, Загарач; Павићевић Ј. Шћепан, лакше, Павковићи; Рашовић М. Јоко, лакше, Фундина; Јокановић . Раде, лакше, Врбица; Поповић Н. Богдан, лакше, Маслине; Шундић П. Радомир, теже, Толоши; Вулевић Р. Богић, лакше, Доњи Кучи; Мијушковић Б. Лазар, лакше, Пјешивци; Калезић С. Јован, лакше, Косови Луг; Раичевић В. Милан, лакше, Горњи Загарач; Марковић М. Радосав, лакше, Загарач; Гардашевић М. Шпиро, лакше, Спуж; Вукићевић Т. Ђорђије, лакше, Подгорица; Перовић М. Љубо, лакше, Острог; Станишић Ш. Војин, најтеже, Винаћи; Вујовић Б. Живко, лакше, Љешкопоље; Дармановић Б. Радисав, лакше Брскут; Лаличић С. Марко, најтеже, Љуботињ.

Још један патриотски проглас

ГЛАС ГРБЉА

Удри врага не остави му трага!

Глас о националистичком протукомунистичком покрету који се шири као пламен по брдима драге нам Црне Горе, захватио је и Грбаљ. Тај пламен упалио је срце свих честитих Грбљана, који су се сврстали у борбену фалангу против избезумљеног комунизма. Већ 18 мјесеци бескућници, пропалице и бивши власници јавних кућа у Марсељу, вршљају кроз наш питоми Грбаљ, да га упале и народ упропасте као што су то направили са многим нашим и околним селима. Грбаљ је остао чврст; није се дао преварити од чифутско-комунистичких изрода и као одговор на њихове пријетње поштени Грбљани узимају пушку у руку да бране свој праг од тих изрода.

Доста смо вас трпјели, доста је било проливене невине крви и запаљених домова!

Хиљаду и више Грбљана који смо се заклели, да ћемо са пушкама у руци бранити традиције закона и части као и витештва нашег народа, чврсто смо ријешили да истријебимо „губу из торине“ и позивамо сву нашу браћу која је заведена од стране јеврејско-комунистичких агената да се врати својим кућама и да се сврстају у наше чврсте редове у одбрани својих домова и своје муком стечене имовине. Обећавамо свима онима који су били заведени да ћемо их примити братски у своје редове

Ко није с нама тај је против нас!!

ИЗ ПОСЈЕТЕ РАЊЕНИЦИМА

„Част рањена жеже храбра прса,
У њима јој нема мировања“
(Његош)

Заслијепљени и збрчкани комунисти чинили су, до сад, своје крволоштво. О томе већ имамо пуно и огромно доказа. Поодавно им се почео лед топити под ногама, а над главама ових звјерова лебде мачеви наших националиста. Нација је рањена. Народ их је оставио. Народ их гони, дотуца и безобзирно чисти. Народ је огромном ширином кренуо да ту гнусобну неман згази, докусури и слисти са поља живота и части.

Прије неки дан је Главни национални одбор, на челу са претсједником г. д-р Савом Радовићем, посјетио рањенике. Међу тим рањеницима имате и лакших и тежих рањеника. Они су из разних сукоба и бојишта пренесени у овдашњу болницу. Рањеници вас необично радо примају, воле да разговарају. Причају вам све у појединостима. Сваки вам од њих има по нешто ново да рекне као карактеристику комуниста. Сваки вам прича како је требало те бјегунце и ништа људе још одмах, љетос, у јулу, потући и спровести једно здраво пречишћавање. Пуштисмо, веле, те ниткове да шуњаре за дуго вријеме. Ви, браћо, који нас слушате и остали — наши су комунисти подмукла и ништава створења. Они вас подмукло нападају, подмукло живе и гледају, а, тако ми Бога, подмукло су живјели толико времена. Ту нема људи! Ех, куку луђи па и туђи! — што но ми велимо. — Наставља други. То су цркотине нашега српства. Да ти скратимо, рећи ће неки — [illegible] какви су ти људи кад о[illegible]ану бе[illegible]ре и части, ето такви [illegible] ти они. О[illegible] ће други рећи — гони[illegible] ту [illegible] до истраге. Неки [illegible] ада но како, пас им [illegible]еса нало. М[illegible] оћемо чисти нараш[illegible] а н[illegible] бр[illegible]тину и калабалук.

У је[illegible] соб[illegible] наилазите на рањене Драговиће [illegible] Загарачја. У болници леже рањени Гајо Драговић, рез. капетан Костадин Драговић, стари и опробани четник и Михаило Драговић, дипломирани правник и рез. поручник. Гајо је теже рањен, а она двојица су нешто лакше рањени. О њиховом сукобу са комунистима имате да чујете доста лијепих и интересантних момената. Сви су се необично јуначки борили и изгинули. Костадину је и син Момчило погинуо и неки ближњи рођак, као и други.

Питају га: Костадине, како си? „Добро сам, браћо моја Рањен сам, једва чекам да мало преболим, па да се латим пушке и гоним зликовце и нељуде“. Изјављују му саучешће за сином. — „Хвала вам, браћо. Дао сам сина, али сам га дао на пољу части и мило ми је, јер сам и сâм спреман да паднем на том пољу народнога спаса, части и слободе. Срећан сам што видим огромне успіехе свуда“. Са Гајом Драговићем не можете разговарати, јер је тешко рањен у главу, кроз вилицу и врат.

Г. Михаило Драговић, дипломирани правник, врло вам лијепо, сликовито и језгровито објашњава напад и уништење неколико партизанских тројки, које су их биле с леђа мучки напале.

У једној од рањеничких соба наилазите на најтежи случај међу рањеницима. У тој соби лежи тешко и трагично рањени учитељ, из Загарача, Душан Чупић. Рањен је, с лијевог или с десног крила, на брду Висока. Ту је била национална застава која се је лепршала и окупљала здрави национални дух врлих националиста. Чупић је рањен кроз обје слепоочнице. — „Пао сам, вели, рањен. Дотрчали су моји националисти и дигли ме. Био сам у бунилу. Рекли су ми — „Душане, срећни смо, е ти није рана мозак дохватила. Остаћеш жив“. — „Браћо моја, срећан сам и ја што, можда, својим очима посљедњи пут видим да бјеже и падају пред нашим куршумима они ниткови тамо“. Више се не сјећам ништа шта је било. Затекле су ми очи и нијесам видио око себе ништа. Надам се да ми вид остане. Сад не видим ништа, али, то је, ваљда, због отока и ране“, завршио је тешко рањени Чупић. — „Даће Бог, Душане, и добра њега и лијечење да би ти спасили очи“. Наставља његова мајка: „Е, дако Бог даде“.

И тако је, од рањеника до рањеника, ишао Национални одбор и интересовао се у појединостима за сваког од њих и за сваки случај. Већ је било подне. Рањеницима се доносио топли и укусни ручак. Рањеници су, весели и крепки у разговору, остали да једу и да се са својим изнаразговарају.

Кроз ову болницу, у току борбе са комунистима, прошло је и излијечило се 180 рањеника. Сви су ови рањеници изјављивали, да су били необично и очински лијечени и његовани од стране љекара и осталог болничког особља. Национални је одбор изјавио своју дубоку захвалност управи болнице, љекарима и болничком особљу. Жале се љекари на рањенике утолико уколико их не могу задржавати на прописном лијечењу због тога што хоће да иду на фронт. Био је случај да је један избјеглица из Метохије отишао осми дан из болнице, а био је тешко рањен скроз кроз плућа с ребра на ребро. Тешко рањени Станишић једва чека да му се поврати вид и да иде на фронт.

Ко мре и гине за отаџбину велик је и лијеп као Бог, а частан и угледан међу људима. Ко иде и слиједи општом и нагонском вољом народа, тога народна ријека купа у сверама најчистијег храма националне светиње.

Нека вас Бог поживи, добра и рањена браћо.

Абердар.

Улични разбојници

Са шумским разбојницима, који насрћу на наш живот, нашу част и нашу имовину, — ми смо начисто. Знамо са ким имамо посла, па смо према томе и заузели своје позиције за одбрану и напад, — неко пушком а неко пером, како ко може. Али како и на који начин да бранимо себе и своје породице од уличних разбојника, који су у више случајева опаснији, а свакако више подмукли од своје браће у шуми. Ови мрачни типови, презрени и од својих послодаваца, дограбили су извјесне незавидне положаје и стекли по неку дозу или полу-дозу повјерења. Са тих и таквих положаја нападају на част, руше мир и спокојство честитих националних породица, стварају неповјерење и злу крв између нас и италијанских војних власти и са тим доприносе огромну штету нашем националном покрету.

Национални комитети, у којима су заступљени скоро сви редови грађанства, у овом часу, једини су мјеродавни и као такви позвани да дају моралне и политичке квалификације за све нас. У случају омашке, која скоро није могућа, — ми имамо извршне органе и политичке агенте краљевских Карабинијера, који ће одлуке првих контролисати.

Па ипак, догодило се, нарочито у Подгорици, да поједини нечасни и мрачни типови заобиђу наш национални Комитет и поменуте органе краљевских Карабинијера. Такви гадови, на нитковски начин, оклеветају поједину особу, у чију се честитост и националну исправност не може посумњати.

Такав посао раде, или комунистички агенти, по добро познатим методама, или обични подлаци и друштвени талог, без икаквих моралних квалификација.

Међусобно повјерење данас нам је потребније него икада. Без повјерења не може бити искрене сарадње између нас националиста и италијанских војних власти. Зато је нужно што прије и на радикалан начин расчистити са тим сијачима отрова, и поставити их на право мјесто, — са оне стране решетке.

Конкретне случајеве подастријећемо на највише мјесто и затражити строгу истрагу. Са тим ћемо испословати потребан мир и заштиту за нас и наше породице од уличних лупежа и разбојника.

А.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Комунисти на дјелу

У жељи да допринесемо потпуном расвјетљавању лица и наличја комунистичког покрета у Црној Гори отварамо рубрику „Комунисти на дјелу". Кроз њу ће проговорити очевидци разних недјела, терора и најсвирепијих комунистичко-жидовских злочина. Сваки честити националиста и патриота, који је био свједок оваквих звјерстава, треба да нам се јави. Допис мора бити кратак са живим и вјерним описивањем догађаја.

—:—

Село Озринићи, прво у околини Никшића, устаје против партизана. Ови му шаљу опомене, пријетећа писма... Сељаци, ипак, остају упорни. 18 марта партизани шаљу један ударни батаљон да покори село. Озринићи пружају отпор. Партизани се најзад повлаче. Поред других жртава остављају и четворицу заробљених...

Партизани су огорчени. Моша Пијаде, професор универзитета Недељковић, Брко Брковић (Радоје Дакић), Сава Ковачевић-Мизара спремају освету. Три ударна батаљона су у покрету. 25 марта поново навaљују на Озриниће. Води се борба. Жестока. Крвава. И тако цијелог дана. Чак ни у ноћи не попушта...

Другога дана партизани се повлаче. Резултат борбе неповољан је за њих. Имају 12 мртвих и велики број рањених. Озринићи: један дјечак мртав, једна жена мртва и једна кућа запаљена.

27 марта навaљују огромне снаге партизана. Двије ипо хиљаде војника. Лажани, Бршњани, Жупљани, Драговољићи, Луковци... Поред тога стигли су и „ударници" из Цуца, Грахова, Гацка, Невесиња, Фоче, Мостара... Четири тешка митраљеза заклокотали изнад села. Преко педесет пушкомитраљеза. Бомбе падале као киша. Просипале невину крв. Сијале смрт...

Озринићи пружају отпор. 250 људи противу 2500 партизана. Ни једног митраљеза. Једини пушкомитраљез — покварен. Муниције нестаје. Али борба се води цијелог дана.

Озринићи увече отступају.

Резултат поразан за обје стране. Партизани: 39 мртвих и већи број рањених. Озринићи: 27 мртвих, 300 запаљених домова и око 30 рањених.

Неколико тешких рањеника пало је у руке партизана. Њихова судбина је страшна. Свирепа.

Угледни сељак-омладинац Митар Ђукић пао је тешко рањен. Метак му пробио обје ноге. Два му стрица мртви поред њега. Долазе партизани. Командант батаљона Милован Николић препознаје Ђукића. Скопитава да је он први дигао глас против партизана.

Прилазе му сви редом. Ударају га кундацима. Пљују. Митар их презриво посматра. Ни гласа не пушта. Николић издаје наређење. Ваде шипке из пушака и хватају Ђукића. Провлаче му шипке кроз ране које још крваре. Рањеника хвата несвјестица. Пада у агонију. Умире... Партизани ваде ножеве и свом снагом касапе још топло тијело младога борца. Други револверима решетају лобању. Кости пуцају. Мозак се просипа по ледини. Партизани скачу по њему, газе га ногама. А онда се хвата коло. Неартикулисани гласови одјекују кроз окрвављено село. То партизани пјевају над својом жртвом.

—:—

Мићун Гајовић је први међу првима. Навала партизана ни мало га није уплашила. С неколико другова изашао у брдо у намјери да нападачу удари с леђа. Али, није успио. Из брда стигле нове снаге комуниста. 200 до зуба наоружаних бандита упутило се право к њему. Хтјели да га заробе. Мићун Гајовић с друговима није клонуо. Прихватио је борбу. Њих неколико противу двије стотине.

Један од Мићунових другова гине. Пада и други. Трећи... Најзад, Мићун остаје сам. Види да је опкољен, али не отступа. Води борбу. Пуца. Баца бомбе.

Мићун Гајовић је најзад рањен. Метак му пробио груди. Не може пушку да пуни. Вади револвер и пуца. На отстојању од три метра убија двојицу партизана. А онда пада и сам смртно погођен.

Партизани, као подивљали пси, скачу у шанац Мићуна Гајовића. И ако је већ издахнуо хоће и мртвом да се освете. Разврћу му вилице. Проливају мозак. Ножевима кидају дјелове тијела.

Стиже и Мићунова сестра од стрица партизанка Десанка Гајовић. Гледа мртвога брата. Гледа га и — пљује на њега. За њом се поводе и остали.

При одласку сестра се обраћа мртвоме брату и поздравља стиснутом шаком.

— Срећна ти пасја смрт, брате Мићуне! рекла је на крају и с карабином у руци продужила даље.

Мит.

БОРБА РОВЧАНА ПРОТИВ ПАРТИЗАНА

Један националиста из Роваца дао нам је сљедеће податке о борби Ровчана против партизана.

— Ровца су се за дуго опирала насртајима партизана и она су у срезу Колашинском најдуже остала у својој слободи. Ровчани су познати као црногорски патриоти, па их је то и одржало.

Током прошлог љета и јесени партизани са пиперског Радовча често су нам шиљали своје изасланике са захтјевом и пријетњама да се морамо опредијелити за њих или за Италијане, с напоменом, да ако се њима не придружимо да ће нас потпуно уништити. Ми смо све те пријетње одбијали, све до 2 марта ове године, када су нас насилно окупирали.

Тога дана увече, партизани су напали Ровца са војском од 670 партизана „Ловћенског Одреда" под вођством познатог комунисте Пека Дапчевића, са додатком „Никшићског одреда" под вођством Милинка Ђуровића и „Орјенским одредом" под вођством Илига Мандића из Боке, који је износио око 130 партизана, дакле са 800 наоружаних партизана.

Пошто су напад извршили изненада и са толиком снагом, успјели су да одмах запосједну Веље Дубоко, Лијешње и Церовицу, па су затим ударили на Влаховиће и Булатовиће који су се већ били организовали у патриотску организацију и прихватили борбу у Међуречје. Послије дводневне борбе, пошто су партизани били надмоћнији, ми смо се повукли у Прекобрђе, у Доњу Морачу и придружили се националистима из одреда капетана Лаке Вујисића и држећи контакт са Васојевићима продужили смо борбу са партизанима све до Ускрса.

У другој половини марта покушали смо да дигнемо устанак у Ровцима, којом приликом смо убили партизанског комесара Мирка Мандића са још два партизана, али устанак није успио. У току борбе на Међуречје задали смо партизанима губитке од 3 мртва и 5 рањених, а у доцнијим борбама у Прекобрђе и границом између Роваца и Васојевића, од Штавња до Оставице (планине), нанијели смо им губитке од 50—60 мртвих и рањених.

Уочи Ускрса националистички одреди Васојевића и Морачана успјели су да ослободе лијеву обалу ријеке Мораче од Црквине до морачког Манастира, па су се Васојевићи, под командом четничког војводе Павла Ђуришића упутили за Горњу Морачу, а колашинци и доњоморачани под командом капетана Вујисића дошли су у везу са Ровчанима.

Ми смо, Ровчани, тога дана, у суботу вече у очи Ускрса, подигли устанак и сукобили се са партизанима у село Буђе, те смо их послије краће борбе натјерали на отступање преко ријеке Мртвице у правцу Вељег Дубоког. Сјутри дан, на Ускрс, стигла нам је помоћ Морачана и Васојевића, те смо развили борбу око ријеке Мртвице, која је трајала до девет сати увече, када су партизани напустили терен, оставивши на бојишту два мртва у једном потоку, два мртва у ријеку Мртвицу — који су погинули од наше бомбе на мосту Књаза Данила, на Зеленом Виру — а остале мртве и рањене око 20 понијели су собом, док смо ми имали само једног рањеног.

Трећи дан Ускрса националистичке чете су побједоносно марширале преко Роваца, јер су партизани бјежали са мртвим и рањеним да што прије стигну на пиперско Радовче.

У четвртак по Ускрсу наишла је једна група партизана од Жупе Никшићске преко Роваца. Пошто нијесу знали да су Ровца у нашим рукама упали су у нашу засједу у Мртво Дубоко. У правом моменту покушали су да дадну отпор, бацивши једну бомбу на нас, али када су видјели да су опкољени, развидали су другу бомбу и упалили су са њом своју архиву коју су собом носили, а потом су се сви њих 13, са својим комесаром Стевом Бољевићем из Подгорице, предали. Међу њима се налазио и познати партизан Радивоје Марковић судија из Пипера. Пошто смо ову групу партизана разоружали, успјели смо да угасимо запаљену архиву, па смо констатовали да у истој има веома важних података, те смо исте склонили на сигурно мјесто. У тој архиви нашли смо и једну најновију наредбу команданта Зетског партизанског батаљона Блажа Јовановића, којом обавјештава партизанске одреде да је њихова акција у Црној Гори пропала и да престаје даља фронтална борба, те да се партизанима препоручује „строга илегалност", а то ће рећи да се сваки спашава како сам зна и умије.

За вријеме своје једномјесечне владавине у Ровцима, партизани су сељацима опљачкали све залихе хране, а живу стоку су преполовили, док су приликом свога бјегства опљачкали све што су могли однијети, па шта више и постељне ствари и покућство, које су по селима продавали, да би ту ствар уновчили. У току тога времена они су примјењивали нечувени терор, злостављајући једнако и људе и жене и дјецу. Шта више покушали су у потоње вријеме да мобилишу женску чељад за њихово задовољство, али им то није успјело, јер су се Ровчани храбро одупрли таквоме насиљу, а жене смо морали крити по шумама, пећинама и по другим племенима, док смо ову губу истјерали из своје торине.

У току те крваве партизанске владавине и у вријеме покушаја националистичког устанка, партизани су успјели да похватају и тупим оруђима убију 9 ровачких патриота: Радоша Илинчића благајника општине, Нова Булатовића шумарског чиновника, Миљана Булатовића рез. капетана; Вујадина Шћепановића и Леку Јовановића, земљораднике; Божа Јовановића пјеш. п.поручника, Стачишу Јовановића и Радована Јовановића, земљораднике, које су поред тога искјекли на комаде и бацили у јаму; док су прије тога убили Николу Јовановића бив. нар. посланика, Радована Влаховића благајника Пореске Управе и Илију Вуковића рез. официра.

Али та краткотрајна и тако крвава партизанска владавина, са толико недужних жртава и са таквим нечовјечним тероризмом, учинила је да су данас Ровчани чврсто повезани и организовани у Црногорски национални покрет, који броји око 1000 организованих патриота, готових да бране свој мир и мир Црне Горе и да никада више не допусте, да се у њиховим горама појаве партизанске и њима сличне зликовачке банде.

Тако су Ровчани и овога пута оправдали стихове Краља Николе:

„Од седморо Брда, Ровца
Кључ бијаху од земана;
Кад на земљу Чалмовосци
Јуришаху са свих страна!"

Јер је и овога пута, као и увијек до сада, одјекнуо њихов патриотски „Клик с Платија соколовских", и нијесу важалили ни своје животе, да са своје груде протјерају нове чалмоносце.

М.

У ФРОНТ ПРОТИВ КОМУНИЗМА

Црногорци!

Обрните своје џефердаре, који вјековима славно циктијаху противу спољњег непријатеља отаџбине, на домаће злотворе имена српског. Црногорски комунисти, угњетачи удовица и сирочади, упропаститељи наших чедних дјевојака, гладни вуци и гавранови што се купају у крви невине браће своје, скрнавитељи олтара и домаћег огњишта, — наметнуше нам братоубилачки рат. Они се нијесу устезали у својој махнитости, да га нам објаве у часу када се нација налази под окупатором, али не туђина, и да тада руше своју рођену земљу.

Па ипак, чете националнога фронта примише га као и увијек црногорски, српски и јуначки, ради спаса своје нације и ако у рату изгубисмо отаџбину.

Примите га и ви остали Црногорци који се још не латисте оружја против домаће губе. Не оклијевајте! Вршите своју дужност. Помислите на наша села које је пламен црногорског комунизма сажегао; на необрађене њиве; помислите на своје старце, жене и дјецу које од вас помоћи иштy; помислите на оне многобројне жртве у Колашину, Бјелопавлићима, Васојевићима, Црмници, на Грахову и по другим мјестима наше уже отаџбине, које невино падоше под ударцима крвожедних црногорских комуниста и чија крв с правом тражи освету и, прије још него што прочитате ове редове, ступите под сјајном заставом националног фронта. На ноге, дакле сви ви Црногорци! Пустите слободна маха светоме гњеву који вас одушевљава и осветничкој жеђи која вас распаљује!

Домаћи непријатељи српства и народног благостања прерушише се у социјалистичке хаљине да прикрију танком превлаком лажног марксизма своје злочине, убиства, паљевине, пљачке и друга разбојничка дјела, а све у циљу да под тим штитом приграбе власт и прве привилегије у народу. По цијену наше нације они хоће диктатуру најнижих, најглупљих и анималних. Владавину дегенерисаних и импулсивних типова. Траже сувереност дефектних интелектом, који не схваћају да наша земља нема ни једног услова за комунизам или класну борбу, јер смо сви једнаки у сиромаштву. Они хоће да се Црногорци одрекну српства у име робовања јеврејском космополитизму и троцкизму. Желе да наши узму Моша Пијаде, жидова, за вођу Црногораца, за господара Црне Горе, џелата Чеде Милића и хиљаде невиних жртава. *Х*оће да нас та јеврејштина и даље притискује и експлоатише, киња и убиј и да будемо извршиоци његове воље, намјера и експеримената за рад јеврејског троцкизма.

Међутим научни социјализам је туђ космополитизму, јер се марксизам схваћа само као национална економија преокренута на етичку страну. Класна борба изузетно се испољава у оквиру једне државе, дате нације или друштва. Интернационални идеали нијесу анти-национални, већ преуређени однос између народа и држава, по коме би се сваки народ и свака раса развијали слободно у оквиру човјечанства на бази свога властитог карактера и традиције.

Напротив космополитизам у виду троцкизма је права јерес или раскол у савременом социјализму, поријекла искључиво јудеистичког. Јевреји присталице Троцкога као носиоца свјетскога пожара у свом јеврејском егоизму дижу и искоришћавају револуције само ради потчињавања свих осталих народа. Противу су националног сентимента других народа да би се дочепали вођства и заузели мјеста у државном апарату. Примјер Совјетске Русије томе је најбољи доказ. Од револуције 1917 на овамо у Русији су се водиле двије политике; једна Троцког, а друга Стаљина. Борба између њих је трајала све дотле, док Стаљин није коначно потукао троцкизам у земљи и док није Троцкоме смождио

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

За економску реконструкцију Црне Горе

ОБНОВА ГРАДСКИХ ТРЖИШТА

У прошлом чланку рекли смо што треба првјенствено учинити за економ ку реконструкцију нашега села, а у овом чланку резимираћемо ситуацију наших градова и вароши, те што би требало учињети за њихову обнову.

У свима земљама градско и варошко становништво живи првјенствено од градског, односно варошког, тржишта на коме се добијају домаћи и страни производи свакодневне потрошње, па је то случај и код нас; а код нас у Црној Гори вароши и градови, с обзиром на сиромаштво земље и без развитка домаће индустрије, живе претежно од увоза са иностраних тржишта.

Због немања саобраћаја и иначе због економског запостављања Црне Горе, наши градови су и прије овога рата били у агонији економске учмалости да су једва животарили, јер су и занати и трговина били на издисају. Рат и капитулација затекли су наше градове без залихе робе, а и оно што је било, то је посљератна инфлација нећинских динара за неколико дана испразнила. А партизанска побуна од 13 јула, која је осудила наше градове на тоталну блокаду, како према најближим селима тако и према даљим тржиштима сусједних земаља, учинила је, да су и наше вароши и градови, и ако нијесу попаљени, опустјели као и наша порушена села. Данас наше градске занатлије, стоје скрштених руку, а трговци сједе за тезгама у празним дућанима, јер робе је нестало, а увоза нема. Сељак је почео по нешто да доноси на пазар од својих производа, али за новац који добије за своје производе неможе да купи градске и индустријске производе који су му потребни, јер их на градском тржишту нема. Усљед тога умањује се и локална трговина између села и града и скоро је нестаје.

Ради тога намеће нам се као неодложна и хитна потреба, обнова градских и варошких тржишта.

Али како да се то изведе? Обзиром да је ратно стање и да су нередовне прилике, не може се ни помишљати на неку слободну утакмицу у трговачком промету. Данас је појединачна иницијатива скопчана са пуно тешкоћа, а како сваки појединац кад чини велике издатке и кад се излаже сопственом ризику, гледа да те издатке и тај ризик наплати првом приликом и да се осигура тиме и за будуће евентуалне штете, те на тај начин, хтио не хтио, срља у шверц и шпекулације. А шверц и шпекулација погађа најсиромашније грађане, исцрпљујући њихову куповну моћ, а тако исто погађа и легалну трговину, јер онемогућава легални промет трговачком сталежу.

Из искуства које смо стекли под оваквим приликама, сматрамо да би се обнова градских и варошких тржишта и обнова промета, могла извести само путем оснивања једног Трговачког друштва — Конзорција за цијелу Црну Гору, са сједиштем у Цетињу или Подгорици — као привредном центру — у коме би било удружено неколико наших финансијски најјачих трговаца и привредника свих грана привредног промета.

Тај Конзорциј био би легитиман да набавља све врсте иностране робе за промет у земљи и да исту робу расподјељује из свога сједишта на све градове и вароши у унутрашњост земље, према могућностима и потребама, уз зарачунавање режијских трошкова и једне скромне и минималне зараде за рачун уложенога капитала. Он би могао установити и цијене робе на детаљ.

Ради правилније расподјеле робе трговцима детаљистима у градовима и варошима, могли би се основати такви Конзорцији у свима градовима и варошима, који би имали за задатак да преузимају робу од Главног трговачког конзорција, да ту робу распоређују и додјељују детаљистима трговцима у своме мјесту, и да контролишу своје трговце детаљисте у погледу цијене робе.

Да би се спријечило нагомилавање робе било код трговаца детаљиста, било код потрошача, и да би се онемогућило шверцовање, продајом робе „испод руке" по несразмјерним и високим цијенама, требало би за трговце увести обавезно вођење књиге детаљне продаје, а за потрошаче куповину робе на карте, које би гласиле искључиво на старјешину породице или кућне задруге.

На овај начин, наши градови и вароши дошли би најсигурније и најприје до потребних артикала са стране, тим путем би се обновила наша тржишта, промет би оживио, а наш сиромашни потрошач, уз строгу примјену закона против шпекулације, дошао би до, њему потребних артикала, по цијени која одговара вриједности робе и не би био изложен бездушном израбљивању од стране шверцера и незавјесне шпекулације појединаца. А самим тим, трговци гросисти, који би били заступљени у Конзорцију, као и детаљисти, били би обезбијеђени за легалну и скромну зараду, без великих ризика и трошкова.

Будући да се код нас прилике из дана у дан све више нормализују, сматрамо да се на овом послу већ може радити, па се надати да ће наши привредници чим прије приступити овом задатку. А да ће у извођењу овога задатка наћи на пријатељску предусретљивост и потпору италијанских војних и цивилних власти, и код нас и у њиховој земљи, то је ван сваке сумње.

М.

главу, преко свога човјека у Мексико, куда је био избјегао. Код нас у Црној Гори и у Србији на челу комунистичке акције, под окупацијом, сада опет стоје јевреји троцкисти. Зар ово није други доказ горње тезе.

У осталом сам Маркс, отац научног социјализма, као преставник њемачког духа, — рођен од мајке њемице и оца покрштеног јеврејског адвоката — био је највећи антисемиста свих времена и народа. У двјема књигама о јеврејима, он је тврдио да се Јевреји подижу на врх социјалне пирамиде и стичу богатства највише усљед свога непоштења, похотљивости трикова и разних смицалица. Јавно мњење обрађују Јевреји, слободу штампе посједују Јевреји, изборна агитација у свакој земљи зависи од жеља Јевреја. Сви појмови либерализма и социјализма, доведени до апсурдума, стављају се у покрет помоћу јеврејског новца и у интересу јеврејства. Јевреји су, вели Маркс, увијек били свирепи паразити и немилостиви рушиоци свих народа. Маркс, је прокламовао борбу за ослобођење од јевреја, као носиоца бездушног капитализма и експлоатације.

Зар после горе наведеног да наш народ робује апетитима јеврејског троцкизма, и психичкој глупавости црногорских комуниста, који изабраше за вођу јеврејина Мошу Пијаде.

Примите сви Црногорци јуначки позив на крсташку војну противу црвених истребитеља наше нације.

Д-р Хајдук Вељковић

Сељаци, ви чија су имања остала неоштећена, сјетите се ваше браће погорелаца! Сјетите се како живе они који немају ни домова, ни стоке, ни хљеба. Који немају ни одијела, ни посуђа, ни кашике. Сјетите се најбогатијег црногорског села Оврињића које је претворено у прах и пепео. Сјетите се и других села широм Црне Горе која небратска рука немилосрдно уништи. Сјетите се њих и помовите им!

ОГЛАС

Продаје се кућа на Цетињу, Иван-Бегова улица број 43. За услове обратити се Трговачкој банци Цетиње.

ПОСЛИЈЕ СТРАШНИХ ЗЛОЧИНА

— Посвећено новим црногорским жртвама —

Из тамне и крваве тмине, која покрива нашу несрећну и мученичку земљу, полако се јавља свјетлост као да ниче из неког тајанственог и недокучиво снажног извора... И тек сад као кроз маглу назире се Истина, овог момента страшна и поражавајућа, износећи на видјело страшне и језовите ствари од којих се нормална људска душа ужасава а срце инстиктивно грчи и скупља...

Уздрхтале душе, повријеђеног поноса и људског достојанства, посматрамо и из дана у дан откривамо страшна недјела која у свом незапамћеном варварству почињеше апостоли нове крваве вјере...

Унакажени љешеви, страховити, претворени у безобличне масе гњилог меса и костију причају нијемим гласом такву страшну причу, какву до сад нико није чуо... Да ли знате ко су ти унакажени љешеви, ко су те крваве безобличне масе што изазивају језу и бескрајну тугу од које се и најтврђе срце цијепа. Да ли знате да су то остаци најљепших синова наших, некад поносних Брда, најљепше главе и најскладнија тијела каква могу само умјетници у својој фантазији да створе, каква је могла само Црногорка, морално и физички чиста и неокаљана, да роди...

Ко је могао икад и у сну да помисли да ће се наћи толико страшан непријатељ да их тако нељудски unaкази, да на тако недозвољени, по свим људским законима и принцима — начин, уништава наш поштени сиромашни народ. А ипак се нашао! Тог непријатеља смо подигли ми, њега је подигла ова јадна мученичка земља, тај крвник који се до јуче звао нашим братом...

... Данас, док се прољећна сумаглица лежи изнад преплашених мрких Брда, док се полако шири невјероватно тужна сјета и квари расположење новог прољећњег дана; док се из сна буди нови живот, док се буде усправни цвјетови и распају свој први снажни мирис, ја у том мирису осјећам тешки задах невине крви и мислим на вас који данас ћутите, али ипак више причате него што би то ико могао да каже... Мислим на вас који сте измрцварени, који сте уништени, који и данас непознати и још неоткривени лежите и трунете по дубоким провалијама и јамама... И као да ми њежни прољећни вјетар доноси до уха ваше посљедње очајничке узвике, као да ми ова тужна сјета, која се провлачи и титра зраком младом прољећњег дана, прича о вашем страшном свршетку, о грозном злочину избезумљених бића која су се до јуче звала вашом браћом...

Стеже ми се срце од бола иако вас нијесам познавао...

Боли ме душа за вама, иако вас никад нијесам видио...

Ви сте они свети мученици, које је провиђење изабрало да својом трагедијом и невиним страдањем отворите очи слијепцима; да положите своје животе за овај већи број који остаје, као што је и Он, Христос, био разапет и мучен да би својом Жртвом откупио и спасио остале...

На исти такав начин су страдали за своју вјеру први Хришћани, као што сте ви страдали за свој искрени Национализам. И, као што је безбожнике и невјернике побиједила својом добротом и блигошћу Христова вјера, тако је и овог пута побиједио Национализам најмодерније злочинце са најгрубљим и најокорелијим срцем....

Ваша трагедија није лична, она не боли само ваше породице, она је данас, свеопшта, она боли и као жива рана вријеђа читав наш народ, ми то сви осјећамо, од тог осјећања и сажаљења шири нам се појам страшних преживјелих ствари и догађаја тако да је данас свакомјасно да је у тим провалијама почео да се сахрањује не појединац него читав један народ; те провалије су требале да постану заједничке гробнице свих оних који су остали вјерни својим, уједно и општечовјечанским, принципима, који се никад нијесу, као ни њихови очеви, колебали да између смрти и срамоте изаберу смрт...

И ова лака прољећња магла, суморна и прозрачна, која се диже поврх голих намргођених брда, која се увлачи кроз густе шуме које почињу да листају, која пузи по скривеним долинама и провалијама да се опет полако дигне у плаве висине, изгледа ми у овом страшном тренутку размишљања да је то тамјанов дим који се просипа из невидљивог огромног кандила по крвавој земљи гдје се хватају у коштац два огорчена непријатеља: *смрт и живот*, гдје се Истина и Лаж сусрећу на најужој стази... Изгледа ми као да блага рука невидљивог доброг Свештеника, тихо да не повриједи намучена тијела, спушта кандило поврх високих брда и кади необична гробља знаних и незнаних, сиромашних и убогих, као да чујем његов глас који допире из бесконачности и тихо шапће: Мир вама који сте били мучени!

Благослов вама који се данас мучите. —

Божидар

Нашим мајкама

Мајке! Ви које сте увијек биле, јесте и остаћете узвишене жене божанске Љубави човјека према нацији, ви којима вам је судбина додијелила да изграђујете нараштај и одржавате свете националне идеале, ви, мајке наше, отворите очи и погледајте овај биједни хаос данашњег времена.

Погледајте мајке, како брат на брата срља бездушно и нечовјечански, погледајте мајке, како су данас све моралне особине код човјека срушене до ништице.

Докле! Зар сте ви боловима својим изграђивале и васпитавале дјецу своју, зато да скрнаве највеће светиње свога рода, да се одмећу међу издајнике свога рода, да се поводе за бескарактерним гестовима неких модерних интернационалних бјелосвјетских генерација и да губе сваки осјећај за свој род.

Мајке, отворите очи! Пробудите се и учините своју свету дужност. Ви сте једине, које сте позвате да својим синовима, заведеним од лажних пророка, покажете свете стазе родољубља, којима имају поћи. Ви сте једине у стању да синовима својим збаците са невидљива лица копрену великих лажи, које им заустављају поглед у уским границама себичности и ситничавости, јер само тада ће правилно видјети и поћи путем нашег националног препорода.

Отворите очи, мајке наше, да изграђујете јунаке на перу и мачу, изграђујете геније који се никада и низашта неће одрећи свога рода свога имена и племена.

Мајке, зовите своје заведене синове и преклињајте их мајчиним млијеком да се покају и врате својим огњиштима, да даље не срљају бесцињно у пропаст.

Мајке, дајте нам велике људе, велике умове, велике духове и велике хероје. Род ће вам бити захвалан.

Мајке, испуните своју дужност!

П. Л.

МАЛИ ОГЛАС

ОГЛАС

Молим сваког оног ко ма шта зна о мом мужу. Меду Дервовићу, бившем пословођи „БАТЕ", који је нестао на тајанствен начин, мјесеца новембра 1941 год. на путу од Цетиња до Подгорице. да би ми изволио јавити усмено или писмено.

Унапријед остајем захвална.

Адлија М. Дервовић.

Подгорица, — Стара Варош
Улица Кушмаза број 36. 2-3

ОГЛАС

Купујем градилиште или кућу у Београду, понуде слати Кричка Загреб, Кумичићева 10/II. 1-3

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Рушење Иван-беговог манастира

„Кад је паша хтио да уђе у манастир, гдје су већ били ушли његови дворани и много других људи, запалила се мина, која је бацила у ваздух готово двије трећине манастира, почевши од врата од уласка, на лијевој страни, па до калуђерске кухиње, којом је приликом било затрпано под рушевинама више људи, међу којима је било више њих од најстаријих пашиних дворана, а међу овима и Мехмед ага Хаиагић из Жабљака, пашин благајник. Даље многи пашини коморници, пажи, четири аге из Бара и више друге господе великаша и ниједан се није спасао од оних, који су паши били најближи и највјернији. Истога пашу ударио је један камен у десно раме, а један у десну ногу. Зато носаше свезану руку о врату; а да је мало мина задоцнила и он би остао затрпан под рушевинама, но пошто још није био у манастир уљегао избјегао је смрт. Овом приликом остала је била црква неразрушена, а такође и десни дио манастира, гдје су биле калуђерске ћелије. Причали су ми како је паша био јако озлојеђен и како је наредио, да се разруши како црква, тако и онај дио манастира, који још није био разрушен, а Турци су скидали олово са крова цркве. Хришћани који су били у пашиној војсци, противили су се овоме и преклињали пашу да цркву не руши; али је све то било узалуд.

„Кад је наш извјештач био упитан да ли зна колико је овом приликом Турака погинуло одговорио је да тачно не може знати; али да му је стриц казао, да их је погинуло око 300. Стриц ми је казао да је кријући прегледао и извидио 137 ископаних рупа за гробове изван манастира, гдје је Ара (круг, гробовиште) у којима су мртве закопавали. Такође ми је стриц казао да је видио гдје по двојицу и тројицу закопавају у једној рупи и то од оних, који су нижа лица. Неки од поглавара турских, а међу њима и Мехмед-ага од Жабљака, понесени су на Ријеку Црнојевића и донесени до Топола, па одатле пренесени у Жабљак и Подгорицу, да се тамо сахране. За пренос ових до Ријеке паша је платио људима, који су их носили, до по 20 дуката за сваку лешину. Послије овога догађаја није се чуо ни један војнички инструменат због велике жалости, коју је осјетио не само паша, него и цијела његова војска. Онога дана када се је ово догодило паша није примао никога, него је остао под својим шатором.

„Кад је наш извјештач био упитан је ли турска војска кренула са Цетиња одговорио је, да се за то кретање различно прича: неки говоре да ће данас кренути пут Љешкопоља, а неки да намјерава поћи у Жупу. Сви тврде да војска мора кренути данас, ако не омете кишовито вријеме.“

Сад нам је јасно, како је и на који начин, разрушен цетињски манастир.

ЧОВЈЕК КОЈИ ГОВОРИ У СТИХУ

Већ неколико дана борави у Цетињу познати народни пјесник Раде Ивановић, који се зарекао да говори само у стиховима. Овај необични поета претставио нам се на свој начин:

„Ја сам пјесник Ивановић Раде,
Који пјева данас тешке јаде.“

И пјесник нам прича даље своје житије, разумије се све у стиховима. Цио свој живот провео је у борби за кору хљеба, а све своје стихове посвећује јунаштву и патриотизму заслужних за народ и отаџбину, док оне који су за критику и осуду шиба немилосрдно.

Досљедан своме патриотском ставу, он је опјевао и „Комунистички терор, звјерства и поклања по Црној Гори“, у којој пјесми између осталог каже:

„Кад нестаде слобода да блиста,
Од проклетих тијех комуниста.
Смртне они стварају пресуде
Да побију виђеније људе.
Све то раде они безбожници
И јеврејски срамни најамници;
Брат ва брата крвнички се бије,
Моша бјежи, сад се већ не смије!
То се више трпјет могло није; —
Крв нечиста сад се пољем лије!

И тако даље, пјесник Ивановић, ређа стихове, у којима описује народне патње и муке и његову борбу и жртве, у пуној стварности данашњице. А као такав заслужује и пажњу и помоћ свих добрих људи. В.

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Прољећна обрада земље

Добро обрађена и за сјетву пажљиво приређена земља је онда, када је у растреситом стању, прозрачена и шупљикава за земљине гасове, довољно влажна, дајући гајеним биљкама најповољније услове за добро развиће. То стање постиже се, кад се сваки посао око обраде изврши смишљено и у право вријеме.

Смишљена обрада доведе земљу у растресито стање, повољно за несметани пораст биљног коријења, а поред тога иде и за тим, да очува влагу, која се купи у земљи нарочито преко зиме. Разумним радом може ратар лако довести земљу у погодно стање, а непромишљеним радом пуно јој нашкоди, да ју чак може и покварити.

Прошла зима била је пуно оштра са много снијега. Земља је сада добро натопљена зимском влагом, но ипак тиме нијесмо осигурани и заштићени од љетне суше. Добро је урадио онај ратар који је своју земљу јесенас дубље преорао (прекопао). Уштедио је себи много посла око прољетње обраде, а и тиме је користио својој земљи, јер је преорана земља, преко зиме изложена у већој површини утицају атмосверимја, постала усљед дјејствовања мраза растреситом, те се напојила влагом више него она непреорана земља, па се може приступити сјетви без икаквог претходног прољетњег орања (осим у случају, ако још није заорао стајски гној). Сав му се посао састоји у томе да без преоравања земље (чак ни за касније усјеве) и изношења доње влажније земље на површину, земљу само на површини уситни за сјетву. За ране прољ. усјеве има само да се зимски угар темељито продрља. За касније сјетве се такође најприје предрља угар, а затим се без дубљег превртања ситни земљу култиватором, а ако овог нема мотиком. Оваквом површинском обрадом без превртања земље, добро ће се очувати зимска влага, а усјеви ће боље подносити љетну сушу.

Што се тиче оне земље, која јесенас није била преорана, за њу је прољетње орање апсолутно неизбјежно. Орање се обавља када је земља толико просушена да се не би лијепила за оруђа обраде. Иза плуга (испод мотике) земља се мора расипати, а не да полијега као каиш, јер у том се случају влажна земља исуши и створи се тврдо грумење. Зато је и дубље орање у прољеће штетно. Правило је, да се, чим из дана у дан опада топлина ваздуха (у јесен и наступом зиме) оре што дубље а у прољеће чим се свакодневно диже топлина оре што пличе. Да се уклоне штетне посљедице прољетњег орања, које би могле наступити, треба се постарати, да се преорана земља што брже и што боље уситни, тако да површински слој уситњене земље спречава губитак влаге из доњих слојева земљишта. Наравски да се и код тога посла земља не смије лијепити за оруђа. Још боље се уради, да се прије прољ. орања земља на површини уситни. Уситњена земља са површине ће онда код орања засипати шупљине у браздама, орање ће дати растреситију земљу. То ситњење површине изводи се такођер дрљачом.

Инж. Н. В.

РАДИО-ЦЕТИЊЕ

ТАЛАС. ДУЖИНА 218 М. РАВНО 1381 КИЛОЦИКЛА

Црногорска радиофонијска станица даје три преноса дневно: 1) 12,30-13,30 час.; 2) 18-19; час.; 3) 19,30-22. час.

Сваког дана: У 13 и 20 часова — знак тачног времена; радио дневник на италијанском језику у 13 и 20 часова; радио дневник на српскохрватском језику у 13,15; 18,15; (са политичким коментаром) и 21,30 час.

Сваког четвртка и недјеље, у 21 ч.: Концерат музике за игру Оркестра Радио-Цетиња (пјева Салваторе Санђулиано).

Сваког петка, у 21 ч.: Радио-комедија.

Сваке суботе, у 18,30 ч.: Пренос за ученике.

Сваке недјеље, у 18,30 ч.: Пренос за дјецу.

Читајте и шириte

„Глас Црногорца“

као свој национални лист

ПАКЛЕНИ ГРИЈЕХ ОМЛАДИНЕ

Истини за вољу, мора се признати да се ниједан народ на свијету није разочарао у један знатан број своје, у првом реду школоване омладине, — част изузецима, који, под утицајем националног покрета, постају све бројнији, — као што се разочарао наш народ. Разочарао се у онај број своје омладине који је заражен комунистичком пропагандом.

Та омладина, која је, досљедно паролама о друштвеној правди, требала да му помогне у најтежим часовима његове историје, бацила је, ево, свој властити народ у паклено, грозно, нечувено, незапамћено крвопролиће.

Гријех те комунистичком пропагандом искварене омладине, огроман је, неподобан да се ријечима изрази, неопростив.

Волећи просвјету и цијенећи школоване људе, наш човјек, без обзира на свој друштвени положај, био је готов да поднесе највеће жртве и да се изложи највећим лишавањима, само да би своју дјецу школовао и од ње начинио културне, способне, савјесне и вриједне чланове друштвене и народне заједнице. Из разних школа излазиле су школоване генерације Црне Горе. Прве од њих обећавале су много и биле су прилично оспособљене за вршење узвишених дужности према своме народу. Али, што се ишло даље у времену, постајале су оне све горе, тако да су задњих пет-шест година излазиле у приличном броју са унакаженим моралним и духовним ликовима.

Ко је крив зломе духовном и моралном стању те наше омладине, тога нашег школског подмлатка? Једноставан је одговор: — Комунистичка пропаганда. Та пропаганда, не бирајући средстава, увукла се била међу школску омладину, и, користећи младалачко помањкање искуства и патријахални горштачки менталитет наших људи, [illegible] ђеној души, претурала њене моралне вриједности, рушила у њој духовне ауторитете и настојала да промијени њен поглед на свијет и живот.

Посљедњих година та и таква наша омладина у школама није готово ништа позитивно научила. Све науке биле су јој од стране комунистичке пропаганде претстављене као буржоаске измишљотине, којима је циљ да заглупе народ да би га буржоазија могла лакше јахати и искоришћавати. И егзактне науке, и природне науке, и друштвене науке, и нормативне науке, — све су те науке, по тврђењу комунистичке пропаганде, пристрасне, класне, буржоаске и, као такве, не служе свима људима, не користе свима друштвеним слојевима, већ стоје, неке посредно, неке непосредно, у служби буржоаске класне експлоатације раднога народа села и града. У томе омаловажавању наука, ишло се тако далеко да и сама математика, са физиком и хемијом, није остала поштеђена. Кад се тако гледало на науке, што је природније него их одбацити, занемарити и замијенити плитким, површним, блиједим и лажним фразирањем из брошура, летака и усмених излагања комунистичке пропаганде? Извјестан број даровитих младића и дјевојака, задојених тим настраним духом, одмах у почетку свога школовања заузео је према школи, настави и наставницима непријатељски и непомирљиви став и прекидао школовање, било да је сам напуштао школу, било да је из ње због слабог учења и рђавог владања истјеран. Ти пропали ђаци су се код остале, ваншколске омладине, нарочито на селу, појављивали са ореолима мучеништва, настојали да придобију ту омладину за погубне циљеве комунистичке пропаганде и да је одбију од њених природних, свакодневних и корисних занимања, испуњујући њену душу мржњом и настраним погледима. Тако се комунистичка пропаганда, која је прије овог рата урагански косила простосрдачну душу нашег народног подмлатка, показала штетном и на пољу народне радиности, јер је код омладине убијала вољу за рад и распламтивала њену машту визијом неког тајанственог падања печених шева с неба и потицања потока меда и млијека по земљи.

Ко је потоњих година посматрао нашу школовану омладину на универзитетима, тај је могао увидјети да је један њен приличан број дубоко забраздио странпутицом. Помагана од својих кућа, које су због те помоћи оскудијевале, та омладина је, као таква, занемаривала учење и оспособљавање за своје будуће друштвене позиве, а свом се душом својом бацила на јалово политизирање. Под утицајем таквог њеног држања, универзитети у нашој земљи малтене били су изгубили својство научних жаришта и постали, просто на просто, хајдучке шпиље, гдје се, заштићена универзитетском аутономијом, развијала противнародна, противдржавна и противкултурна работа. У вихору комунистичке пропаганде, та школска омладина, већином пензионерска дјеца, била је схватила настрано своју дужност: умјесто да се наоружа знањем и да се морално окријепи и усаврши, она је разбијала универзитетске клупе, прозоре и зидове, уништавала научне апарате и лупала главе својим друговима који нијесу мислили као она.

Нажалост, та пропала омладина, како она са универзитетâ, тако и она заведена и недошколована, уживала је заштиту и наклоност наших људи, који су рачунали да је такав њен став природни пратилац младости и да ће она, доцније, постати добра, дјелотворна и корисна. Међутим, сви који су дијелили то мишљење данас најјасније увиђају своју погрешку: та омладина се није поправила, већ се још више покварила и бацила се на извршење најстраховитијег злочинаштва које памти наша историја.

Садашње крвопролиће у Црној Гори дјело је те и такве омладине.

У овој великој несрећи, срећа је за наш народ што сва његова омладина није покварена. Број напредне, здраве, стваралачке народне омладине увећава се свакодневно и збијају се њени редови. Та морално здрава омладина сада излази на позорницу, да се, заједно са старијим генерацијама, пожртвовано бори за спас свога народа, за ослобођење своје земље од комунистичког терора и за велико дјело обнове, које ће отворити врата срећнијој будућности. П. М.

Неуспјела замјена привредне улоге

Сјеверноамериканска ревија „Тајмс“ бави се у свом издању од 30 марта статистичким податцима о увозу и извозу земаља Латинске Америке и проблемом пловидбе. Из чланка ове ревије јасно се види да Сједињене Државе нијесу у стању да на јужноамеричким пијацама замијене Европу. Према посљедњим податцима износе укупни губитци бразилијанског трговачког бродовља 29.874 тона.

Рузвелтова политика у Јужној Америци довела је до државног удара у Еквадору. Настало је одмах затим прогањање еквадоријанских родољуба непомирљиво настројених према империјализму Бијеле Куће.

Такође и у Колумбији су извршена хапшења на велико. Њемачки листови пишу да Рузвелт, који је на бојишту успио само да доживи пораве, искоришћава прилику коју му пружа рат, како би интригама извојевао неке побједе на пољу своје експанзије и свог лудачког панамериканског империјализма.

Министарство Финансија Сједињених Држава истиче да национални дуг Сједињених Држава прелази 70 милиарди долара, што претставља повећање од 17 милиарди у поређењу са цифрама коју је износио прошле године.

Личанске жеље

— Шта би ти Мате радио кад би био цар?
— Украо би двиста воринти па утека у Америку.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Објављује се да услијед организационих потешкоћа одлажу се натјечаји „Гласа Црногорца“ за уређај излога и радња, те гостиона и барова, на неодређено вријеме.

Кажњени свјештеници

На основу званичних извјештаја да су чак и неки свјештеници пришли комунизму — атеизму, и тиме помагали рушењу вјере у Бога, бесмртност душе и осталих наших вјерских и националних светиња, Његово Високопреосвјештенство Митрополит Господин Јоаникије такве свјештенике ставио је под црквени Суд, одлучио од свјештенодјејства и лишио их службе без права на пензију.

На радост и утјеху вјерних, огромна већина свјештеника ове Епархије, и ако је са својим народом била под страшним терором комуниста, у служењу Богу и народу, отишла је за примјером својих славних претходника, па је по цијену живота остала вјерна својој узвишеној служби, а многи су свјештеници своју вјерност цркви и нацији платили мученичком смрћу.

Спорт на Цетињу

На терену, који се налази код Парка, а којега је љубазно уступила Митрополија, ускоро ће бити отворено велико спортско игралиште, потпуно уређено за најразличитије спортове, од ногомета и лаке атлетике до ратних трка. На тај начин ће се моћи организовати занимљиве утакмице између репрезентативних екипа великих јединица и између цивилних формација.

Засада су у Парку већ активна игралишта за тенис, крокет и једна куглана.

Посјета војном затвору

Прошле суботе је официр Пропагандног Уреда Гувернатората посјетио затворенике војног затвора подјеливши им ново изашли број „Гласа Црногорца“ и занимљиве брошуре. Том приликом одржао им је убједљиви говор, пружајући подесним аргументима потстрек за њихову рехабилитацију.

Говор је био саслушан са великим интересовањем, а затвореницима је та посјета била врло мила.

Прослава 21 априла у Цетињу

У Цетињском Народном позоришту одржао је официр пропагандног уреда Гувернатората, додијељен за моралну опскрбу, у Гувернеровом присуству, говор посвећен успомени на 21 април. Говорник је на рјечити начин истакао историјску мисију Рима, којему много дугује цјелокупно човјечанство. Та се мисија данас наставља брзим темпом, да би се осигурао правичан мир свим народима добре воље.

Слична прослава одржана је на српско-хрватском језику преко Радио —Цетиње.

Апел Одбора Избјеглица из Метохије

Из Одбора Избјеглица из Метохије умољени смо да објавимо слиједеће:

Умољавају се све националне војне јединице, као и Национални Одбори у Црној Гори, да изволе обавијестити Главни Одбор избјеглица из Метохије на Цетињу, о свима погинулим или рањеним избјеглицама, ради евиденције, на руке секретара Одбора госп. Вука Јабучанина.

Из Општине Цетињске

Почело се са издавањем сјемена сељацима за сијање. На реду је кромпир и лук.

Исто тако по боновима издаје се шећер и ориз по 0.500 гр. по особи.

† Јово Ђ. Калуђеровић

Још један јунак из одреда ђенерала Крста Поповића, пао је славно на пољу части и славе за Црну Гору. Погинуо је на домаку свога села Кућишта приликом посљедњих борби. За собом је оставио стару мајку, жену и малољетно дијете. Био је врло поштен момак. Слава му.

Италијански конзулат у Мостару

(Загреб) У старој пријестоници Херцеговине, Мостару, основан је италијански конзулат.

Неколико хигијенских прописа

Прећи ћемо данас на најтежи дио теме коју расправљамо; тежак је нарочито зато што се материја која се на њега односи тешко да изразити једноставним ријечима.

Питање је о заразним болестима, које најчешће потијечу из немарности и непознавања поука које нам даје наука. Међу њима ћемо морати да се у нашем летимичном проучавању ограничимо на најважније, међу којима је она коју рат често проузрокује: пјегави тифус.

Хоћемо најприје само да потсјетимо на оно што свако мора учинити да би одбранио себе и заједницу од те почасти.

Пјегави тифус је познат као заразна болест, која настаје усљед лоших хигијенских услова у којима живе оперативне војске и становништво ратом обухваћених територија: он се још назива и „логорски тифус“.

Клице ове болести преносе се са једне особе на другу путем паразита, научно званих „педисула вестименсис“ а вулгарно вашкама, од којих се треба бранити свим средствима, што се никада неће моћи довољно препоручити.

Ове неугодне животињице живе на темпаратури људскога тијела и угњездавају се се међу косом, у кожи и у наборима одијела, у шавовима и у угловима, гдје их приток ваздуха и сунца не стиже.

Идеално средство да их се држи далеко од себе састоји се у честом и добром умивању, али, нажалост, немају сви за то могућности, а нарочито војници. Стога се мора прибјегавати разним препаратима који убијају инсекте, брију косе, излагању одјевних предмета сунцу, те њиховом извртању и пажљивом испрашивању. Наравно да треба свако при првој прилици да се окупа и да дезинфекује своје одјевне предмете код болнице, хигијенског завода или јавног купатила, дезинфекционих апарата, који су се показали ванредно корисним и лаким за руковање.

Једном ријечју — ни једно средство не смије се занемарити за уништење опасних и непожељних гостију. Ово су све профилактичне мјере против пошасти коју претставља ова болест. Велика пажња претставља не само самоодбрану, него и категоричну дужност сваког појединца, да се не би заразила заједница у којој живи и у којој се креће.

Велика, скрупулозна чистоћа тијела, веша и амбиента највећи и најчешћи је непријатељ ове тешке заразне болести.

Народно позориште «Зетски дом»

На нашој сцени приказан је у недјељу 19 ов. мј. Бен Џонсонов „Волпоне“ по други пут.

Таленат Бен Џонсонов стар је преко триста година. Његова појава значила је читав систем хумора. Режијски обновљен, Бен Џонсон је данас бар до рамена Шекспиру, своме савременику и антиподу.

Комична интрига у „Волпоне“ појачана је више него у свим другим Бен Џонсоновим комадима. Сценска напетост циља на ефекније изненађење. Сликање карактера још је гротескније — и иде чак до патолошке рафинираности, која глуму чини сложенијом.

Мотив је пребачен у Венецију, у доба ренесанса, у средиште сладострасти за ондашњу литературу. Одмах у првом чину осјећа се Бен Џонсонова нескрупулозна слобода и сценска окретност. Лукави Волпоне прима ловце наслеђа са невјероватно циничним планом. Његово чуло додира са новцем одмах дјејствује до трагикомичности, и развија у исто вријеме даљу интригу за слиједеће чинове.

Спиритуализирање комике потпуно је супротно патетичној глуми старога стила. Бен Џонсон је фриволан. Он је реформатор комедије свога доба по унутрашњем изразу комике, али директно повезане за спољни свијет. Не споји ли се то, његови афоризми могу да пређу у обично шегачење.

Данашња позорница, кад обнавља Бен Џонсона, циља на то спиритуализирање комике, иначе промашује. Режија г. М. Драговића на нашој позорници, приказала је „Волпоне“ у потпуном складу са тим захтјевима.

ЛЕКЦИЈЕ ИЗ ИТАЛИЈАНСКОГ ЈЕЗИКА

Одречни облик помоћних глагола:

Да би се изразило одрицање ставља се одречна речица „non“ испред глагола на који се односи, при чему лична замјеница може или остати или отпасти. Ако лична замјеница остане, њено је мјесто одмах испред одречне речице.

Indicativo:
Presente:

Io non ho — немам; tu non hai — немаш; egli non ha — нема; essa non ha — нема; lei non ha — немате; noi non abbiamo — немамо, итд.

Io non sono — нијесам; tu non sei — нијеси; egli non è — није; essa non è — није; lei non è — нијесте; noi non siamo — нијесмо, итд.

Овако се граде одречни облици и од свију осталих времена.

На исти начин се граде и одречно-упитни облици. Ако се личне замјенице употребе, њихово је мјесто на крају н. пр.:

Non ho io? — немам ли?
Non sono io? — нијесам ли?

Ако се пак не употреби лична замјеница (н. пр.: non ho? non sono?) онда се само упитни нагласак мијења.

Ријечи:

Scusi, scusate — извините, опростите; dimenticato — заборавио; una volta — један пут; due volte — два пута; mal di testa — главобоља; mal di gola — гушобоља; il raffreddore — назеб; mancare — изоставити, изостати; la giustificazione — оправдање; eccola — ево је; capito — разумио; studiato — учио; indisposto — нерасположен; la poesia — поезија, пјесма.

Задатак 28

Scusi, signor professore, ho dimenticato il libro, ho perduto il quaderno. Non ha Lei già dimenticato una volta il suo quaderno? Sì, signore. Scusi, signor professore, non ho fatto la traduzione. Perchè? Fui indisposto, ebbi mal di testa, mal di gola, un forte raffreddore. Salviati, Lei mancò due volte alla lezione di greco. Sono stato ammalato sei giorni. Che cosa ha avuto? Ho avuto le febbre. Ha portato la giustificazione? Sì, signore, eccola. Dov'è Morandi? Non è venuto a scuola? Non c'è; pare che non sia venuto.

A me pare che abbia poca voglia di studiare; basta, peggio per lui. — Rossini! ha capito quel che ho detto? Non ho capito tutto quel che ha detto. Perchè non hanno studiato la poesia? Abbiamo avuto troppo da fare per le altre materie.

Задатак 29

Зашто нијеси свршио свој задатак? Молим за опроштај ја сам заборавио своју књигу у школи. Како је вашем оцу? Он има главобољу. Зашто нијеси научио пјесму? Нијесам био присутан на прошлом часу, донио сам оправдање. Изгледа као да нијесте добро разумјели правила. Ја сам поздравио професора, али ме он, можда, није спазио. Нема ли какве гостионице на бријегу? Да господине, има двије лијепе гостионице на бријегу. Је ли он разумио што си ти казао? Он није све разумио.

Сељаци [illegible] један другога. Двојица који [illegible] во[illegible] вола нека усупаше. Нека [illegible] своје [illegible], па нека помогну и другима [illegible] једног вола нека [illegible] оних [illegible] имају по два. [illegible] је прва национална [illegible] дужност да помогнете ближ[illegible]а.

Сељаци, нека не остане ни педља земље да прележи узалуд! Гдје не успијева пшеница и кукуруз посијте јечам, овас, раж. Искористите плоднију земљу за кромпир. Разорите долинице по шумама. Ту су наноси добре земље. Учините све да идућу зиму можете преживјети!

СЕРИЈА ЧЕТВРТА

УКРШТЕНЕ РИЈЕЧИ Бр. 2

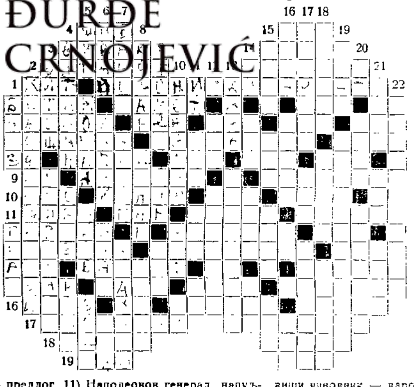

Водоравно: 1) највећи сисар — планински масив у Чеш[illegible]. 2) Наша планина — одвјет. 3) једна [illegible] — није гладан. 4) грмље — назив за одређену групу виших чиновника. 5) дко птице — горез — свеза — предлог — име господара Зете (без „В“) — нота. 6) наопако: једна један [illegible] на маршу — јак зачин — име — за — тако Французи зову Рим. 7) ишаран — а[illegible] рачко полуострво (у падежу) — јауче. 8) страно мушко име — атар — поклоним — замјеница — наопако: име многих Папа — сугласник. 9) два самогласника — учињен селом — сугласник — одабрао. 10) овамо — један лијек — пјевање — наопако слово грчке азбуке — предлог. 11) Наполеонов генерал, напуљски краљ — двоје — богата жупа у Македонији — наш академски сликар (у падежу). 12) вјештачка коса — сугласник — аутомобил — предлог — свеза. 13) Држава у САД — варош у Србији — наопако: њемачки филозоф. 14) једна крволочна звијер — равнотежа — замјеница — предлог — име француског писца. 15) ријека у Азији — страно мушко име — популарни патак из стрипа — одијета кроз (икавштина) 16) црвен — узвик — прости бројеви — припада Иси. 17) неморалан — врста војске. 18) замисли — врста пјесме посвећена чобанском животу. 19) Богородичина мати — женско име.

Усправно: 1) изненада уђе — вода у гасовитом стању. 2) првих 6 слова: држава једног континента, других 7 слова: име тог континента. 3) животиња — пиринач — неријешено. 4) планина у Црној Гори — окушива. 5) наопако: сто (њемачки) — муслиманска света књига — наопако: залив на Јадрану — неопходан елеменат за живот. 6) наопако: ува — налази се на прозору — држава Азије — јак зачин. 7) племићска титула — брана — варош у Либији. 8) оправља точкове — наша новчана јединица — наопако: варош у Срему (у падежу). 9) варош у С. С. С. Р. — шкотски краљ — један римски број — свеза. 10) изненадан — није гладан — два слична сугласника. 11) наопако: замјеница — један виши чиновник — варош у Индији — ријека у Италији. 12) предлог жбун — луд 13) дио топовског оруђа — Пољском. 14) Лудолфов број — страно мушко име — наше мушко име — пријатељ (француски) 15) страно мушко име — замјењива (ни [illegible]) наопако: замјеница (у падежу) — свеза. 16 мјесто славне Ханибалове побједе — врста литерарног стила — предлог — сугласник — страно женско име. 17) [illegible]рацију — ријека у Кини — град цар[illegible] [illegible]вије. 18) иструсио — веза мора и копна (у падежу) — бо[illegible]чарска спрема. 19) француско мушко име — држава у С.С.С.Р. [illegible] пјесник нашег писца — јама [illegible] бараке 21) мјесто у Сријему — ријека у С.С.С.Р. — наопако: департман у Француској. 22) [illegible] наопако: звекир

РИЈЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА 1

Водоравно: 1) со — ока[illegible]ра. 2) Сјеверна Дакота. 3) ли — грм — н — кат — му. 4) сбо — баратон — уфа. 5) нби — Кијев — ибн. 6) Илони — нар — али — бе. 7) камет — аспирин. 8) нетера — отера[illegible]. 9) Атила — Анита. 10) Ига (Рајне) — ајн. 11) н — а.

Усправно: 1) Cибињина. 2) ло — эк (ки). 3) се — сбојети 4) ок. г. — нпатити. 5) ерб — имела. 6) рчак — ера. 7) он — ранта. 8) Кавир. 9) аков — ста. 10) Кан — апена. 12) рот — Илирија. 13) ат — убирати. 14) Амфибија. 15) уа — нн.

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

Посљедње вијести са разних бојишта

ФРАНЦУСКА ПРИСТУПА ОСОВИНИ!

У Француској образовала се је нова влада. За претсједника владе дошао је Лавал. То је добар Француз и добар политичар, јер је опрезан и реалиста. У његовом подужем говору, којега је одржао преко радиа, изјавио је да је он свагда био за један искрени споразум са Њемачком и Италијом, *а ако није у томе успио, прије ра*та, кривица је до извјесних француских капиталистичких кругова, који су били измећари енглеско-јеврејског капитала. Он даље у говору напада Енглеску, изјављујући да је она Француску увукла у рат, да је исту напустила у најкритичнијем моменту и да је, послије слома Француске, покушала да уништи њену флоту и да француски народ умори глађу. Он се осврће на комунизам па каже да би његова побједа значила сумрак европске културе и цивилизације. Препоручује свим Французима, како онима што живе у Француској тако и онима који живе у другим земљама, да не подлежу разним лажним пропагандама обећавајући да ће Француска, у новој социјалистичкој Европи, заузети оно мјесто које њој припада као великој и културној нацији.

Долазак Лавала на владу у Француској и његова јасна и искрена изјава јесте један веома значајни политички догађај, који ставља до знања цијелом свијету да Француска приступа силама Осовине. Сад настаје питање зашто Француска доноси одлуку да сарађује са онима који су је побиједили? Опрезни и далековидни Лавал биће сигурно стекао убјеђење да је побједа на страни Сила Осовине, а с друге страна пак биће, можда, успио да потпише и неки уговор веома повољан за побијеђену Француску. Но било како било прелом је извршен, одлука је донесена и Француска ће у будуће сарађивати, искрено и лојално, са Силама Осовине, а то је, понављам, од неизмјерно велике важности.

Сад настаје једно друго питање: хоће ли Француска остати на томе да сарађује са Силама Осовине једино на економском и политичком пољу или ће узети учешћа и у војним операцијама? На ово питање одговориће нам скора будућност, а ступи ли и у војничку акцију, онда ће рат у Африци бити завршен кроз кратко вријеме, наравно на штету Енглеске, што ће допринијети да се брже оконча рат у Европи.

Бугарски народ италијанским борцима

Становништво бугарских градова и села послало је драгоцјене дарове италијанским борцима на разним фронтовима. Међу поклоњеним материјалом налази се 385.000 цигарета, 3000 боца коњака и велика количина мармеладе, сухог воћа и других намирница. Бугарски новинари, који су учествовали *на новинарском конгресу у Венецији*, те су се вратили у Софију, изразили су своје задовољство за срдачни пријем који су им указале италијанске власти и италијански новинари.

Напредовање у Бирми и резултати досадашње акције на Далеком Истоку

Копнене снаге које оперишу на Бирманском сектору прогоне преостале непријатељске снаге. Непријатељ је имао од 10 марта до 14 априла сљедеће губитке: 4.521 мртвих, 500 заробљеника, 120 порушених авиона, 62 борних кола, 37 топова, 81 митраљез, 880 пушака, 238 аутомобила, 449 жељезничких вагона. Јапанци су у истом размаку имали само око 160 мртвих и 429 рањених.

Поједине акције на том фронту доказују да се јапанско надирање и притисак постојано наставља преко Рангуна, Пегуа и дуж ријеке Иравади. Одбрана тих положаја повјерена је Чанг-Кај-Шековим трупама.

Непријатељ је покушао да нападне извјесна јапанска средишта, али му ипак није успјело да продре до пријестолнице, јер су јапански ловци напали ваздухопловне снаге и у зрачној борби оборили више непријатељских авиона. Поједине бомбе пале су у далеком предграђу Токиа и нијесу проузроковале никакве штете. Поједине запаљиве бомбе погодиле су цивилне зграде увијек у предграђу и запалиле их.

Јапанци су искрцали своје трупе на острво Сипоера и на острву Панај, гдје су запосјеле град Капиз.

Јапански авиони примијетили су три американска наоружана трговачка брода што су покушали да побјегну из Манилског залива. Смјеста су их напали и један брод потопили, а два друга тешко оштетили.

Јапански цар примио је Министра претсједника Тоју који му је оцртао политичку ситуацију.

Стално потапање непријатељског бродовља

У размаку од 12 дана су 4 њемачка ванредна билтена најавила губитак од око 1 милион тона непријатељског бродовља. Томе насупрот стоје смијешни покушаји Англо-американаца који иду за тим да нагласе како и они имају нешто да кажу у овоме сукобу. Јуче објављеном потапању 143.000 тона непријатељског бродовља супроставља се бацање неколико енглеских бомби на Аугсбург, који претставља „нарочити“ војни објекат. На азијском фронту се губитком Филипина и око 60.000 американских војника супроставља бацање неколико бомби на јапански териториј. Довољна су два поређења па да се јасно види у каквој се неприлици налазе лондонски и вашингтонски стратези.

Кад истина пече...!

Један високи функционер сјевероамеричког министарства за пропаганду изјавио је на конференцији новинара у Вашингтону да ће се сматрати издајом свака критика, која буде управљена политици господина претсједника Рузвелта, и према прекршитељима ове одредбе да ће поступити по закону. Иста личност упозорила је том приликом одговорне уреднике појединих листова да избјегавају све чланке, у којима се буде нападала владина политика и Рузвелтова дјелатност на том пољу, пошто је сада наступило озбиљно вријеме које се мора утрошити у много паметније подухвате него што су обична каванска расматрања и просуђивања појединаца.

И то је један начин помоћу којега се може сузбити и ушуткати јавно мишљење, али није речено да ће се оно на тај начин умирити и убиједити да је овај рат био потребан Америци. *Ипак ће остати увјерење да је он ре*зултат интернационалног жидовског сплеткарења, које у Сједињеним Државама има не само јак коријен, него и сву власт у својим рукама.

Сан о другом фронту

Турска штампа у вези са стварањем другог фронта тврди да Енглези неће никада смјети да се упусте у такву авантуру. Зато би било потребно отпремање американских снага. Али којим би транспортним средствима могли Американци да стигну у Европу? Бродовље се јако прорједило, а американски конструкциони програм предвиђа за изградњу бродова рок од 2 до 3 године. Што се тиче најављеног изненадног препада, изјављују турски кругови, да већ сама чињеница да Енглези најављују изненађење, даје противнику могућност да је парира како најбоље зна.

Образовање министарства иностраних послова у Манџурији

Манџурска влада је одлучила да образује министарство иностраних дјела, умјесто досадашње секције за инострана дјела — да би била у складу са ванредном свјетском ситуацијом. Нови министар иностраних дјела започеће сјутра своју активност.

Посјета маршала Антонеска румунским трупама на источном фронту

При повратку са посјете коју је извршио румунским трупама у Доњецком базену и на Криму, поднио је маршал Антонеску члановима владе извјештај, те је изјавио да је послије једне године ратовања понашање, образованост, опскрба и морал румунских војника на одличној висини. У вези са пољопривредним стањем у ослобођеним крајевима изјавио је маршал да је осигурано остварење пољопривредних планова. Истовремено са ратним напорима који се чине за извојевање побједе, ради Румунија на реконструкцији у Бесарабији и Буковини свега онога што су бољшевици разорили: мостова, путова, телефонских и телеграфских веза итд.

Становништво Италије 31 марта 1942 год.

(Рим) — На дан 31 марта износио је број становника Краљевине Италије — изузевши нове територије — 45.416.000 душа.

Прогањања Њемаца у Бразилији

Једна документована информација Д. Н. Б.-а јавља да у цијелој Бразилији од прије извјесног времена трају прогањања и насиља над њемачким држављанима и над бразилијанским држављанима њемачког поријекла. Многи од њих су без икаквог објашњивог разлога већ похапшени. Само у Рио де Жанејру похапсиле су власти 200 њемачких грађана и бразилијанских грађана њемачког поријекла. Њемачки листови истичу да је тај покрет повео највише министар иностраних дјела Арања, који је очигледно Рузвелтов плаћеник. Берзен Цајтунг пише да се ради о очигледном изражају сјеверноамериканске дипломације. И поред разних провокација *које су вршили људи* који примају наређења од Бијеле Куће, Њемачка, Италија и Јапан су до сада устрајно хтјеле да задрже пријатељски став према Бразилији. Рузвелтова политика би хтјела да разори једним ударцем рад од толико вјекова Италијана, Њемаца, Шпанаца и Португалаца у Јужној Америци, те да те државе подреди интересима Сједињених Држава. Г. Арања хоће да се дочепа положаја Претсједника Републике, па да преда своју земљу у руке неког сјеверно-американског високог комесара, који би је повезао за судбину Сјеверне Америке. Ако г. Арања настави са својом акцијом — вели даље Дојче Алгемајне Цајтунг — Италија, Њемачка и Јапан ће примити на знање све то и наћиће начина да дадну одговарајући одговор.

Реконструкција Истока

Савјетник јапанских власти у Малаји приликом свог повратка у Шонан са инспекционог пута по малачком полуострву, изјавио је да у цијеломе предјелу влада мир и ред. Плантаже гуме и рудници калаја су претрпјели слабу штету, иако су Енглези покушавали да их прије свог повлачења униште ватром и учине неупотребљивима за Јапанце. Пенаншки рудници калаја даће годишње производњу од 150.000 тона, која је довољна за потребе цијеле Источне Азије. Мостови, жељезнице и цесте које су Енглези разорили или оштетили, већ су добрим дијелом поправљени.

ОДЈЕЦИ И КОМЕНТАРИ

Француска криза — Скорашњим француским догађајима посвећују англо-совјетски листови и одговорни кругови свакога дана највећу пажњу. Из коментара најистакнутијих листова, из радио-преноса, па и из самих строгих мјера Бијеле Куће и Уол-Стрита, разабире се онај осјећај мржње, који се све више и више шири против Француске.

Вијести које стижу из Вишиа, за сада још несигурне и конфузне, показују да су француске *одговорне личности, на челу са ста*рим Маршалом Петеном, сада већ изабрали пут своје будуће политике, одлучно оријентисане према Осовини, какб би избјегли да Француска *остане по страни* при великом дјелу реконструкције Европе.

Пјер Лавал, који је одиграо велику улогу у акцији приближавања Француске силама Осовине, напустио је сада своју добровољну повученост, те је примио дужност претсједника француске владе, образовавши нову владу.

Све се то, наравно, не свиђа Рузвелту, Черчилу и Стаљину, који се већ одавно спремају да искористе слабост и дезоријентацију поражене Француске. Европски догађаји иду својим током, који неће бити у стању да измијене сплетке и интриге англосаске пропаганде.

* * *

Москва се већ неколико дана труди да прошири вијести о срећном обнављању совјетске офанзиве јављајући о тешким њемачким поразима на разним секторима источног фронта.

Послије слома зимске офанзиве, коју су совјетске трупе скупо платиле у људству и материјалу, нарочито борним колима и авионима, а којом оне нијесу постигле жељено масовно повлачење италијанско-њемачких и савезничких трупа, повјерава се сада Москва пропаганди и побједоносним измишљотинама, како би тиме подигла дух бољшевичких војника, те натјерала енглеско-американске другове на одводну акцију, која би отворила нови бојни фронт; али гдје!?

Страх од скоре офанзиве Осовине на источноме фронту сугерише московској пропаганди вијести о успјесима, које она сиса из малога прста, настојећи да прикрије скорашњи пораз армије, коју су њемачке трупе ових дана уништиле на централном сектору. Огромни плијен, који је пао у побједничке руке, велики број погинулих, које су бољшевици оставили на бојишту, и откривање љеша руског ђенерала, који је командовао потученом и расрушеном армијом, показују јасно лажност вијести које шири пропаганда из Москве, којој је без сумње суђено да ускоро доживи нова разочарања и да се опет нађе у глупоме положају.

* * *

Радио Лондон сипа громове на Недића због ултиматума, који је овај поставио вођи српских комуниста да положи оружје, пријетећи великим репресалијама против породица побуњеника у случају да они наставе са својим дивљаштвима.

Радио Лондон осуђује, у име Америке и Енглеске, Недићеве *методе, најављујући* страховиту освету чуварима мира и организаторима националне дисциплине изнемогле и искрвављене Србије.

Потпуно је природно да се англо американски генерални штабови забрињују услед садашњег скретања догађаја на територију бивше Југославије. Пошто је прије годину дана пропао маневар који је ишао за тим да се на рачун балканских народа створи фронт против Осовине, покушали су савезници да изазову побуну екстремиста, надајући се којекаквим успјесима. Чврсто и одлучно држање окупаторских трупа и све шира и одлучнија реакција националистичких елемената, која иде за тим да ослободи од бољшевизма територије бивше Југославије, сломиле су планове Англо-саксонаца, који су већ изгубили све наде на успјех.

Из рушевина појединих држава ниче Нова Европа, *о коју се разбијају, а у будућности* ће се још више разбијати, прљави покушаји демоплутократске коалиције.

Штампарија „Обод“ — Цетиње

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ